

Vyhodnocení politiky státu v oblasti kontaminační zátěže

Zdeněk SUCHÁNEK, Tereza KOCHOVÁ, Jan PRÁŠEK, Jiří VALTA

Česká informační agentura životního prostředí, Moskevská 63, 101 00 Praha 10,
e-mail: zdenek.suchanek@cenia.gov.cz

Souhrn

Článek se zabývá komplexním vyhodnocením politiky státu v oblasti kontaminovaných míst a starých ekologických zátěží v České republice v období 2004–2026. Na základě analýzy strategických, legislativních a metodických dokumentů, financování a dostupných dat autoři konstatují, že tato oblast není řízena jednotným koncepčním rámcem. Problematika je rozptýlena napříč různými politikami, což vede k nejasnému nastavení cílů a nástrojů, a tudíž k nedostatečné koordinaci a slabším vazbám mezi plánováním, financováním a realizací opatření. Pouze malý počet strategických dokumentů řeší kontaminovaná místa systematicky a legislativní rámec postrádá zastřešující právní úpravu. Metodická podpora problematiky existuje, její značná část je však zastaralá.

Jádro článku je věnováno analýze nástrojů implementace politiky, zejména financování, metodického řízení a evidence dat. Financování sanací je založeno na více zdrojích (zejména ekologické smlouvy, evropské fondy a veřejné rozpočty), avšak systém je institucionálně roztržštěný a dlouhodobě čelí nedostatku finančních prostředků. Tempo odstraňování starých ekologických zátěží není dostatečné a nezaručuje dokončení sanací ani ve střednědobém horizontu. Datová základna (SEKM) sice poskytuje přehled o počtu lokalit a jejich stavu, avšak postrádá kvalitní ekonomická data, což omezuje možnosti strategického plánování a hodnocení efektivity.

Článek zároveň zasazuje českou politiku do evropského kontextu, kde klíčovou roli hraje nová směrnice EU o monitoringu a odolnosti půdy (SML). Ta zavádí jednotný rámec pro evidenci, hodnocení a řízení kontaminovaných míst a představuje zásadní impuls pro budoucí vývoj v ČR, včetně přípravy nové legislativy a koncepčních dokumentů.

Klíčová slova: politika životního prostředí, kontaminační zátěž, staré ekologické zátěže, sanační metody, kontaminovaná místa, financování sanačních projektů, nápravná opatření

Obsah

1. Úvod – kontaminační zátěž v ČR a environmentální politika
2. Shrnutí dosavadní politiky státu
 - 2.1 Strategické a koncepční materiály
 - 2.2 Legislativní dokumenty
 - 2.3 Metodická podpora evidence, průzkumu, hodnocení a sanace KM
3. Politika EU v problematice kontaminovaných míst
 - 3.1 Tematická strategie pro ochranu půdy
 - 3.2 Strategie EU pro půdu do roku 2030
 - 3.3 Směrnice o monitoringu a odolnosti půdy
 - 3.4 Evropská střediska, sítě, fóra, programy a projekty v tematice kontaminace půdy a lokalit
4. Financování a dotační zdroje
 - 4.1 Financování projektů na sanaci SEZ hrazených Ministerstvem financí ČR
 - 4.2 Financování projektů na sanaci lokalit po Sovětské armádě z prostředků státního rozpočtu
 - 4.3 Financování výzkumných projektů VaVal v oboru sanačních technologií v letech 2014 – 2026
 - 4.4 Evidence nákladů v Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM)
 - 4.5 Financování z Evropských strukturálních a investičních fondů

5. Podpora výzkumu a informování odborné a obecné veřejnosti

- 5.1 Podpora vědy a výzkumu – zadávání tematických programů výzkumu
- 5.2 Podpora výměny informací
- 5.3 Poskytování informací o vývoji v problematice kontaminovaných míst a informační podpora
- 5.4 Spolupráce s expertní a podnikatelskou sférou v tematice kontaminovaných míst

6. Výzvy

7. Příležitosti

8. Závěr

1. Úvod – kontaminační zátěž v ČR a environmentální politika

Pro problematiku kontaminovaných míst tč. neexistuje ucelený koncepční dokument, resp. strategie snižování kontaminační zátěže. Stručné relevantní pasáže jsou součástí Státní politiky životního prostředí ČR 2030, programových dokumentů Operačního programu Životní prostředí (OPŽP) a Národních implementačních plánů Stockholmské a Minamatské úmluvy. Pro plánovaný návrh koncepčního dokumentu je důležitá analýza předchozích a stávajících dokumentů formulujících politiku státu v problematice kontaminační zátěže. Jako východisko pro souhrnné vyhodnocení relevantní politiky státu v období 2004-2026 jsme zpracovali podrobnou rešerši české a mezinárodní legislativy a vyhodnotili vývoj veřejného financování v oblasti snižování kontaminační zátěže z kontaminovaných lokalit a brownfieldů. Byly rovněž použity poznatky ze zpráv Nejvyššího kontrolního úřadu (NKÚ) z kontrol problematiky informačních systémů resortu Ministerstva životního prostředí (MŽP) a z inventarizace kontaminovaných míst. Vyhodnocení stávající politiky je jedním ze strategických podkladů pro návrh koncepce kontaminovaných míst vznikající souběžně s transpozicí směrnice Evropského Parlamentu a Rady o monitorování a odolnosti půdy (SML)¹.

2. Shrnutí dosavadní politiky státu

Problematika kontaminovaných lokalit, zejména pod specifickým pojetím jako starých ekologických zátěží (SEZ), je v českých strategických a legislativních dokumentech přítomna, avšak značně roztržštěně. Podle míry relevance řešení problematiky kontaminovaných lokalit lze národní strategické a koncepční dokumenty ČR obecně rozdělit do 3, resp. 4 základních skupin.

První skupinu tvoří dokumenty s přímou a systematickou vazbou, které problematiku explicitně řeší, stanovují cíle i nástroje a často ji propojují s financováním. Tyto dokumenty zdůrazňují potřebu identifikace, evidence a prioritizace kontaminovaných míst, systematické sanace a následné revitalizace území, včetně jejich opětovného využití. Klíčová doporučení zahrnují propojení sanací s územním plánováním, princip „znečišťovatel platí“, zajištění stabilního financování (často z fondů EU), rozvoj monitoringu a podporu využívání brownfieldů jako nástroje omezení záboru nezastavěné půdy.

Druhou skupinu představují dokumenty s nepřímou nebo částečnou vazbou, kde se problematika kontaminovaných míst (KM) objevuje v širších souvislostech v kontextu dalších témat, např. s ochranou půdy a podzemních vod, cirkulární ekonomikou a bezpečností.

Třetí skupinu představují materiály bez přímé relevance, které se problematiky kontaminovaných míst potenciálně dotýkají pouze v oblasti monitoringu, vědy a výzkumu.

Čtvrtá, poslední skupina materiálů, je bez jakékoliv vazby na kontaminovaná místa.

Oblast legislativních materiálů je více specifická, lze ji rozdělit pouze do dvou skupin, kdy návaznost na kontaminovaná místa byla identifikována pouze ve 3 legislativních předpisech a ve 2 národních implementačních plánech. Ostatní legislativní materiály provázání na problematiku kontaminovaných míst a starých ekologických zátěží nemají.

Dále k problematice kontaminovaných míst existují navíc metodické pokyny, které jsou důležité pro jednotný postup a výklad odborných činností v problematice průzkumu, sanace a evidence kontaminovaných míst. Jejich soubor byl vytvářen postupně a vzhledem k vývoji poznatků a metod v zahraničí i v ČR je nutné provést jejich postupnou revizi a aktualizaci.

2.1 Strategické a koncepční materiály

Pro období 2004–2026 bylo řešeno a vyhodnoceno 52 strategických a koncepčních dokumentů, které jsme rozčlenili do čtyř skupin podle relevance. Do *první skupiny* lze zařadit strategické a koncepční dokumenty, které se kontaminovanými lokalitami explicitně zabývají, zejména **Státní politiku životního prostředí ČR 2030 s výhledem do roku 2050²**, která vymezuje staré ekologické zátěže a kontaminovaná místa jako samostatný specifický cíl (1.3.2) v oblasti Životní prostředí a zdraví a klade důraz na jejich evidenci, monitoring a hodnocení rizik prostřednictvím systému SEKM³ a na prevenci vzniku nových zátěží, monitoring a snižování rizik.

Mezi zatížená území řadí i brownfieldy, u kterých kromě environmentálních a zdravotních rizik identifikuje také socioekonomická negativa a podporuje jejich polyfunkční regeneraci. Kontaminovaná místa v kontextu širšího rámce územního plánování a regenerace řeší **Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024⁴** (v době přípravy článku je v přípravě jeho další strategický cyklus). Sanace a rekultivace jsou vnímány jako integrální součást procesu, závislá na budoucím využití a ekonomické návratnosti lokalit. Dokument zdůrazňuje diferenciováný přístup podle rozvojového potenciálu území a upozorňuje na posun ve financování směrem k návratným nástrojům a větší spolupráci veřejného a soukromého sektoru.

Plán odpadového hospodářství ČR 2025–2035⁵ (POH ČR) klade důraz na identifikaci, prioritizaci a sanaci kontaminovaných míst podle jejich závažnosti a upozorňuje na nedostatečné kapacity a finanční zdroje jako klíčové bariéry. Zdůrazňuje stávající nedostatečné kapacity zařízení pro spalování nebezpečných odpadů, biodegradaci a dekontaminaci, což představuje, kromě nedostatku investičních prostředků, významnou překážku pro zajištění sanace všech identifikovaných lokalit.

Národní program Životní prostředí (NPŽP) zahrnuje mj. podporu a řešení problematiky související s problematikou kontaminovaných míst, jako je odstraňování nepovolených skládek, odstraňování stavebních materiálů s obsahem azbestu a monitoring složek životního prostředí⁶.

Klíčovým finančním nástrojem na úrovni EU pro podporu sanací, řešení kontaminací a odstraňování starých ekologických zátěží s důrazem na komplexní přístup, minimalizaci rizik a jejich opětovné využití je **Operační program Životní prostředí 2021–2027 (OPŽP)**.

Do *druhé skupiny* lze zařadit strategické a koncepční materiály, které se problematikou kontaminovaných míst včetně sanací zabývají nepřímo prostřednictvím dílčích aspektů, jako jsou prevence vzniku nových zátěží, využívání druhotných surovin, řízení rizik, monitoring či technologické inovace. Problematika je integrována do širších tematických rámců, přičemž jsou identifikovány klíčové bariéry realizace, zejména nedostatek finančních a technických kapacit a majetkoprávní komplikace.

Koncepce environmentální bezpečnosti reflektuje kontaminovaná území zejména v souvislosti s haváriemi, dlouhodobou kontaminací a tzv. emerging risks, s důrazem na nápravná opatření, princip „znečišťovatel platí“ a řízení rizik v celém životním cyklu nebezpečných látek. Financování sanací není detailně specifikováno, důraz je však kladen na preventivní investice, posilování resilience a využívání národních i mezinárodních nástrojů.

Národní plány jednotlivých povodí (Dunaje, Labe, Odry), které se problematiky kontaminovaných míst a ekologických zátěží relevantně dotýkají zejména v souvislosti s haváriemi, dlouhodobou kontaminací („emerging risks“) a nutností nápravných opatření a řeší je především v kontextu podzemních vod, kde jsou sanační opatření explicitně uvedena mezi neprovedenými opatřeními v předchozím plánovacím období (2015–2021).

Politika druhotných surovin akcentuje využití materiálů z kontaminovaných a rekultivovaných lokalit jako zdroje surovin, podporuje inovace v sanaci a recyklaci a usiluje o zvýšení surovinové soběstačnosti ČR. Součástí opatření je rozvoj evidence a monitoringu materiálových toků a úprava legislativního rámce umožňujícího využití materiálů ze sanovaných lokalit jako vedlejších produktů namísto odpadu, spolu s podporou sdílení dobré praxe.

Třetí skupina strategických a koncepčních dokumentů je skupinou bez vymezené relevance ke kontaminovaným místům, kdy materiály poukazují na možnosti nepřímé podpory řešení kontaminovaných míst. Lze sem zařadit např. podporu datové infrastruktury – pravidelnou evidenci

a monitoring, kontrolu stavu (např. Strategie řízeného přístupu k datům pro zajištění podmínek pro kvalitní správu datového fondu VS ČR (2024), Národní kosmický plán 2020-2025) podporu výzkumu a inovací (např. Národní politika výzkumu, vývoje a inovací České republiky 2021+ (2020)), nicméně v materiálech nejsou stanovena žádná konkrétní opatření, často ani zmíněna samotná kontaminovaná místa nebo SEZ.

Čtvrtá skupina strategických a koncepčních materiálů představuje soubor ostatních dokumentů a materiálů, které nemají ke kontaminovaným místům žádnou relevanci.

Mezi strategické a koncepční dokumenty se zařazují i implementační plány. V případě řešené problematiky se jedná o dva implementační plány k významným mezinárodním úmluvám – ke Stockholmské a Minamatské úmluvě.

Národní implementační plán Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech (POP)¹⁰ na léta 2024–2029 (NIP) se problematikou kontaminovaných míst věnuje v souvislosti s identifikací kontaminací POP a jejich sanací. Je zde popsána evidence v SEKM a uvedena statistika kontaminovaných lokalit s POP s přiřazenými prioritami k srpnu 2023, a to včetně úprav a aktualizací databáze a důvodu nárůstu počtu lokalit v databázi (z důvodu detailnějšího zmapování nikoliv nárůstu jako takového). Mezi návrhy dalšího vývoje, vytváření a priorit je uvedena mj. orientace výzkumu na tékání POP z prováděných sanací a bioremediací a studium vytékávání z kontaminovaných míst, půd, skládek a budov.

Problematika řešení míst kontaminovaných rtutí a zdravotních aspektů souvisejícími s expozicí rtuti je řešena v **Minamatské úmluvě o rtuti**¹¹ (2017), implementační dokument je v době přípravy tohoto článku v přípravě.

Shrnutí: V 52 rešeršovaných strategických a koncepčních dokumentů existuje pouze 5 materiálů, které mají k problematice kontaminovaných míst přímou relevanci – SPŽP, Národní strategie regenerace brownfieldů, POH, NPŽP a OPŽP. Další vazba je ve 2 implementačních dokumentech mezinárodních úmluv.

Výstup pro návrh koncepce: Pro potřeby koncepce je zásadní pravidelný cyklus evaluace strategických materiálů, zejména evaluace cílů a opatření v relevantních strategických materiálech, a to nejen v souvislosti s transpozicí směrnice SML.

2.2 Legislativní dokumenty

Z období 2004 – 2026 bylo rešeršováno a vyhodnoceno 20 legislativních dokumentů. V ČR neexistuje žádný právní předpis, který by problematiku kontaminovaných míst zastřešoval. Existují však 3 klíčové legislativní předpisy týkající se kontaminovaných míst a jejich sanací. Tyto tři legislativní materiály propojují technickou a právní rovinu, územní plánování a právní odpovědnost za nově vzniklé škody. Jedná se o zákon č. 62/1988 Sb. o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu⁷, zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon⁸ a zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy⁹.

Technicko-odborný legislativní pilíř ke kontaminovaným místům představuje **zákon č. 62/1988 Sb. o geologických pracích**⁷, dle kterého vycházejí závazné metodické pokyny vydávané MŽP, které sjednocují postupy pro všechny fáze nakládání s kontaminovaným místem. Fáze zahrnují systematický proces: identifikace lokality -> orientační průzkum -> podrobný průzkum -> analýza rizik -> sanace a postsanační monitoring. Klíčovým dokumentem celého procesu je analýza rizik, kdy metodika MŽP striktně definuje, jak se hodnotí nebezpečnost kontaminace pro lidské zdraví a ekosystémy (migrační cesty, receptory). Na základě analýzy rizik se stanovují tzv. sanační limity, tj. cílové hodnoty, na které musí být území vyčištěno. Průzkumy a sanace smí provádět pouze osoby s osvědčením odborné způsobilosti v oboru sanační geologie a hydrogeologie. Přímou relevantní k problematice kontaminovaných míst jsou části týkající se odborně způsobilých osob (OZO) a projektování, evidence a provádění geologických prací a nepřímo i o odevzdávání a zpřístupňování výsledků geologických prací a o vstupu na cizí nemovitosti.

Kontaminovaná místa z pohledu prostorového plánování a rozvoje území řeší **stavební zákon č. 283/2021 Sb.**⁸ Zákon pracuje s konceptem územně analytických podkladů (ÚAP) (paragraf 62) jako odborných podkladů pro pořizování politiky územního rozvoje, územně plánovacích dokumentací, územních studií, územních opatření, vymezení zastavěného území a pro rozhodování v území. V prováděcím právním předpisu – ve Vyhlášce o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a jednotném standardu č. 157/2024 Sb., ve znění změny vyhláškou č. 457/2025 Sb., je v příloze 1 mezi sledovanými jevy databáze ÚAP mj. uveden jev č. 52 „stará zátěž území a kontaminovaná plocha“, který představuje prostorově ohraničenou informaci o území, které je zatíženo kontaminací nebo potenciální kontaminací. Data pro území podle par. 63 poskytuje mj. orgán veřejné správy, s jehož působností údaje o území souvisejí. V případě jevu č. 52 ÚAP je to působnost MŽP a data jsou čerpána z databáze SEKM.

Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy⁹ představuje právní a finanční nástroj odpovědnosti. Uplatňuje přísný evropský princip „znečišťovatel platí“. Tento zákon se vztahuje pouze na kontaminace/újmny vzniklé po 17. srpnu 2008. Staré ekologické zátěže vzniklé před tímto datem, se podle tohoto zákona neřeší. Provozovatelé rizikových činností (uvedených v příloze č. 1 zákona – např. chemické provozy, nakládání s odpady, IPPC provozy) odpovídají za vzniklou újmu na půdě, vodě nebo chráněných druzích rostlin a živočichů či přírodních stanovišť bez ohledu na zavinění. Dle tohoto zákona mají provozovatelé povinnost provádět preventivní hodnocení rizik. Pokud riziko překročí úroveň stanovenou nařízením vlády, musí mít firma finanční zajištění (např. pojištění) na krytí případné nápravy kontaminace půdy nebo podzemních vod. V případě havárie/kontaminace ukládá Česká inspekce životního prostředí (ČIŽP) povinnost provést primární, doplňkovou nebo kompenzační nápravu na náklady provozovatele. V současnosti není v ČR zaznamenán (evidence v SEKM) žádný případ ekologické újmy, relevantní případy jsou řešeny podle tzv. složkových zákonů.

Shrnutí: Ve 20 rešeršovaných legislativních materiálech byly identifikovány pouze 3 dokumenty s vazbou na problematiku kontaminovaných míst.

Výstup pro návrh koncepce: Nejen pro potřeby koncepce, ale i pro transpozici směrnice SML je vhodné vyhodnotit vazby mezi dalšími legislativními materiály, resp. jejich novelizovanými verzemi a jejich prováděcími předpisy.

2.3 Metodická podpora evidence, průzkumu, hodnocení a sanace KM

Metodické pokyny k problematice kontaminovaných míst

Metodické pokyny k problematice kontaminovaných míst jsou základními odbornými metodickými dokumenty zajišťujícími jednotný postup a výklad odborných činností v problematice průzkumu, sanace a evidence kontaminovaných míst. Všem účastníkům procesu řešení jakékoliv lokality kontaminovaných míst, a to jak z veřejné, tak soukromé sféry, je k dispozici v příslušné sekci internetové stránky MŽP¹² soubor závazných metodických přístupů (viz tabulka 1), které by měly být používány od fáze identifikace, přes fázi průzkumu k sanaci kontaminovaného místa.

Tyto metodické pokyny vycházejí z příslušných zákonů (zákon č. 62/1988 Sb. o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů) a jejich prováděcích vyhlášek. Vznik těchto metodických pokynů se datuje k roku 2005 – první verze metodického pokynu č. 2 a metodický pokyn č. 3 (tabulka 1).

Vzhledem k tomu, že dlouhodobě dochází k rozvoji vědecko-technologických poznatků a také se mění společenské potřeby a zájmy, mělo by docházet k transferu těchto znalostí a skutečností do vytvořených metodických pokynů. V současné době tak prochází úpravou a aktualizací metodický pokyn č. 2, 7 a doplnění metodického pokynu č. 3 o metodiku předběžného průzkumu (tabulka 1 - barevně zvýrazněno).

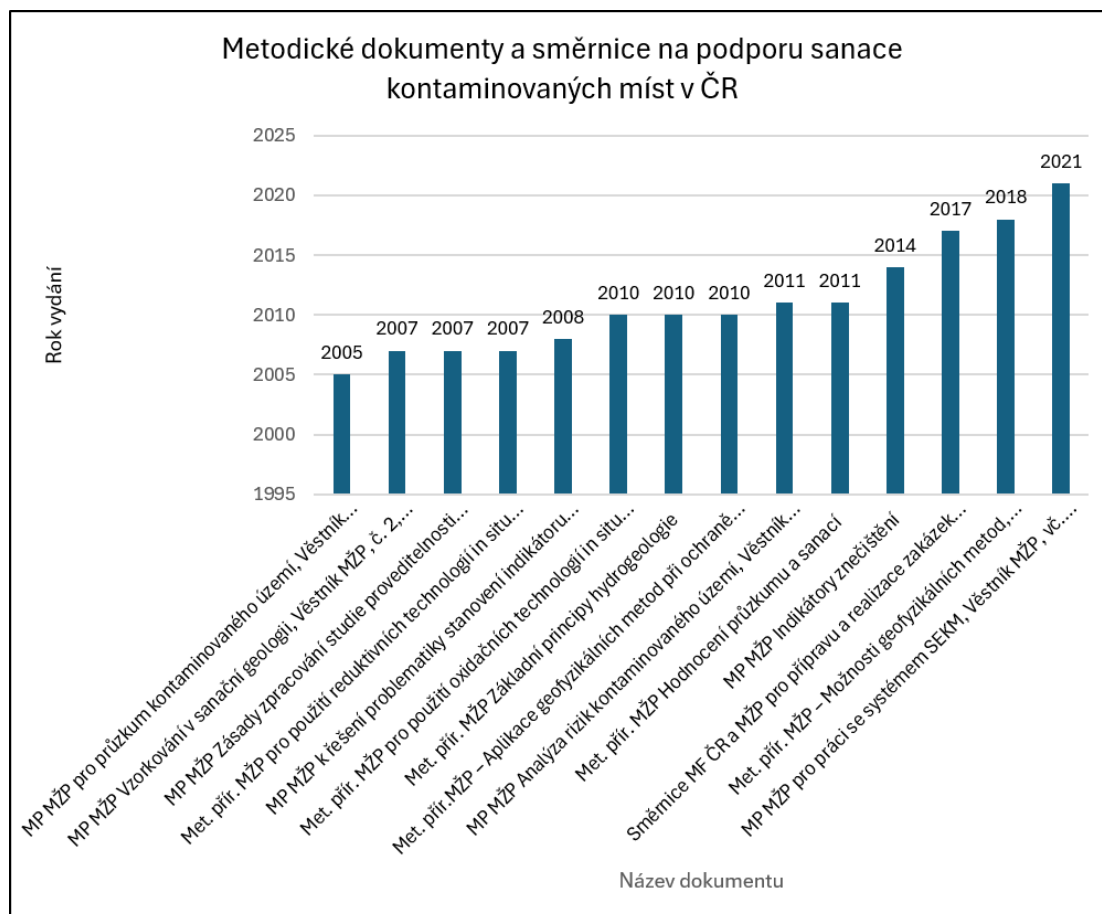
Tabulka 1: Přehled metodických pokynů a příruček MŽP a směrnic MF/MŽP

Č.	Název dokumentu	Rok vydání
Metodické pokyny		
1	Metodický pokyn MŽP Indikátory znečištění	2014
2	Metodický pokyn MŽP Analýza rizik kontaminovaného území, Věstník MŽP č. 3	2011
3	Metodický pokyn MŽP pro průzkum kontaminovaného území, Věstník MŽP, č. 9	2005
4	Metodický pokyn MŽP Vzorkování v sanační geologii, Věstník MŽP, č. 2, Příloha 2	2007
5	Metodický pokyn MŽP Zásady zpracování studie proveditelnosti opatření pro nápravu závadného stavu kontaminovaných lokalit	2007
6	Metodický pokyn MŽP k řešení problematiky stanovení indikátoru možného znečištění ropnými látkami při sanacích kontaminovaných míst, Věstník MŽP, č. 3	2008
7	Metodický pokyn MŽP pro práci se systémem SEKM, Věstník MŽP, vč. příl. 1 a 2	2021
Metodické příručky k problematice kontaminovaných míst		
8	Metodická příručka MŽP pro použití reduktivních technologií in situ při sanaci kontaminovaných míst	2007
9	Metodická příručka MŽP pro použití oxidačních technologií in situ (ISCO) - Aktualizace 2010	2010
10	Metodická příručka hodnocení průzkumu a sanací	2011
11	Metodická příručka MŽP – Základní principy hydrogeologie	2010
12	Metodická příručka MŽP – Aplikace geofyzikálních metod při ochraně vodních zdrojů	2010
13	Metodická příručka MŽP – Možnosti geofyzikálních metod, Aktualizace 2018	2018
Směrnice MF ČR a MŽP ČR		
14	Směrnice MF ČR a MŽP pro přípravu a realizace zakázek řešících ekologické závazky vzniklé při privatizaci č. 4/2017	2017

Zdroj: MŽP <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/rizika-pro-zivotni-prostredi/kontaminovana-mista/metodiky>

Barevné zvýraznění: v současnosti upravované resp. aktualizované metodické pokyny

Metodické pokyny a příručky jsou unikátním, postupně vytvořeným souborem zahrnujícím závazné metodiky a metodickou podporu pro celý obor. Nicméně, již z pohledu doby svého vzniku, kdy průměr roku jejich vydání je 2011 a medián je 2010 (obrázek 1) je zřejmé, i s ohledem na ostatní průběžně aktualizovanou legislativu, že je nutné provést jejich postupnou revizi a aktualizaci. MŽP si je toho vědomo a na postupné aktualizaci metodik a příruček již pracuje.

Obrázek 1: Přehled metodických dokumentů a datumu jejich vydání

Zdroj: MŽP <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/rizika-pro-zivotni-prostredi/kontaminovana-mista/metodiky>

Shrnutí: Problematika kontaminovaných míst je z pohledu řešení pokryta ucelenou řadou metodických pokynů, které jsou dostupné všem účastníkům procesu. Nicméně, doba jejich vzniku a s tím spojená částečná neaktuálnost předurčuje tyto metodiky, vzhledem k vývoji poznatků v oblasti, k nutné revizi a následné aktualizaci.

Výstup pro návrh koncepce: Začlenit provádění revizí a pravidelných aktualizací metodických pokynů, a to

3 Politika EU v problematice kontaminovaných míst

Z období 2004 – 2026 byly rešeršovány a vyhodnoceny dvě tematické strategie, jeden návrh směrnice a jedna vydaná směrnice.

3.1 Tematická strategie pro ochranu půdy

Problematika kontaminovaných lokalit je v EU úzce spojena s problematikou ochrany půdy. Výchozím koncepčním dokumentem EU pro oblast ochrany půdy a kontaminovaná místa byla Tematická strategie pro ochranu půdy z roku 2006¹³, přijatá jako jedna ze sedmi tematických strategií šestého akčního programu pro životní prostředí z roku 2002. Strategie zahrnuje vytvoření legislativního rámce pro ochranu a udržitelné využívání půdy, integraci ochrany půdy do politik členských států a Společenství, posílení znalostní základny a zvyšování povědomí veřejnosti. Jen omezeně se týká kontaminovaných lokalit, dominantně je zaměřena na půdy. Podle této strategie „členské státy musí provést sanaci znečištěných lokalit podle národní strategie, která stanovuje priority. Pokud není možno vymáhat náklady na sanaci od odpovědné osoby, musí odpovídající finanční prostředky na sanaci lokality zajistit členský stát“.

V intencích strategie byl předložen návrh směrnice o zřízení rámce pro ochranu půdy a o změně směrnice 2004/35/ES¹⁴. Po přerušovaném doplňování byl návrh směrnice stažen v roce 2014. V intencích rozpracované směrnice byla v ČR realizována ve 2 etapách národní inventarizace kontaminovaných míst (NIKM)¹⁵, spolufinancovaná z OP Životní prostředí.

S problematikou kontaminovaných míst a informacemi o nich bylo spojeno vydání Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES o zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE)¹⁶. Dalšími s naší problematikou spojenými dokumenty byly Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/118/ES o ochraně podzemních vod před znečištěním a zhoršováním stavu, starší směrnice Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES, kterou se stanoví rámec pro činnost Společenství v oblasti vodní politiky a Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/35/ES o odpovědnosti za životní prostředí v souvislosti s prevencí a nápravou škod na životním prostředí (ekologická újma). Všechny tyto směrnice byly transponovány do české legislativy.

Shrnutí: Intence strategie byly reflektovány v Národní inventarizaci kontaminovaných míst (NIKM 2). Byly také zohledněny při přípravě směrnice SML (2025).

Výstup pro návrh koncepce: Tematická strategie představuje nezanedbatelný podklad pro zpracování koncepce.

3.2 Strategie EU pro půdu do roku 2030

Pro další rozvoj předpisů a politik EU byla důležitá Strategie EU pro půdu do roku 2030, stanovená ve sdělení Komise ze dne 17. 11. 2021¹⁷. Vytvořila klíčový politický rámec Evropské unie, jehož hlavním cílem je dosáhnout zdravé půdy v celé EU do roku 2050. Evropský parlament vyzval Komisi, aby při plném dodržení zásady subsidiarity navrhla společný právní rámec pro ochranu a udržitelné využívání půdy v celé Unii, který se bude zabývat všemi hlavními hrozbami pro půdu.

Shrnutí: V problematice ochrany půdy a řešení kontaminovaných lokalit tato strategie byla jedním z klíčových impulzů pro zadání zpracování směrnice SML.

Výstup pro návrh koncepce: Strategie představuje nezanedbatelný podklad pro zpracování koncepce.

3.3 Směrnice o monitoringu a odolnosti půdy

V rámci naplňování Strategie EU pro půdu do roku 2030¹⁷ byla v letech 2021 – 2025 připravena Směrnice o monitoringu a odolnosti půdy (2025)¹. Směrnice zavádí jednotný evropský rámec pro identifikaci, evidenci, hodnocení a řízení kontaminovaných lokalit. Uvádí, že při nakládání s kontaminovanými lokalitami je nutná flexibilita, aby se zohlednily náklady, přínosy a místní specifika. Členské státy by proto pro účely identifikace a průzkumu potenciálně kontaminovaných lokalit a nakládání s kontaminovanými lokalitami měly přinejmenším přijmout postupný přístup založený na posouzení rizik, který by zohledňoval rozdíly mezi těmito dvěma kategoriemi, a umožňoval tak přidělovat zdroje s ohledem na konkrétní environmentální, sociální a ekonomický kontext. Měly by také zřídit a spravovat registry potenciálně kontaminovaných a kontaminovaných lokalit.

Směrnice stanovuje, že do 3 let od jejího vstupu v účinnost (17. 12. 2025) musí být implementována do právních systémů jednotlivých členských států. V případě ČR republiky se předpokládá vytvoření dvou nových zákonů, zákona o monitoringu půdy a zákona o kontaminovaných místech. Kromě toho bude nutné vytvořit ještě prováděcí předpisy (vyhlášky, nařízení vlády). Dále budou nutné změny, v již existujících zákonech, např. v zákoně o odpadech, vodním zákoně, stavebním zákoně a dalších¹⁸.

Shrnutí: Implementace směrnice, resp. její transpozice do právních předpisů se musí uskutečnit do 17. 12. 2028. Pro zpracování návrhu zákona o kontaminovaných místech byla MŽP zřízena Pracovní skupina kontaminované lokality (transpozice SML).

Výstup pro návrh koncepce: Transpozice směrnice SML do českých právních předpisů a metodik bude ústředním prvkem pro koncepční dokument a následný operativní management snižování kontaminační zátěže v ČR. Jde tedy o neopominutelný podklad a vstup pro koncepci.

3.4 Evropská střediska, sítě, fóra, programy a projekty v tematice kontaminace půdy a lokalit

V rámci **Evropské informační a pozorovací sítě pro životní prostředí** (Eionet)¹⁹ dlouhodobě působí jako součást Tematické skupiny pro půdu (TG Soil) Pracovní skupina pro kontaminovaná místa (WG Contaminated sites). ČR má v pracovní skupině nominované členy, kteří se na práci dlouhodobě podílejí – od reportingu dat (např. periodický dotazník, 1x za 6 let) k připomínkování vznikajících materiálů (v době přípravy článku např. k analýze rizik a aktualizaci indikátoru²⁰).

Síť **Evropské unie pro implementaci a prosazování práva životního prostředí**²¹ (The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law, IMPEL) je významné mezinárodní neziskové sdružení environmentálních orgánů členských států EU, přístupujících a kandidátských zemí Evropské unie a zemí Evropského hospodářského prostoru (European Economic Area – EEA). V rámci projektu IMPEL “Sanace vody a půdy” byly mj. v letech 2020-2024 připraveny speciální zprávy k vybraným sanačním metodám: Chemická oxidace in situ (ISCO), Extrakce půdního vzduchu (SVE – Soil Vapor Extraction), Vícefázová extrakce (MPE – Multi Phase Extraction), Promývání znečištěných zemin (Soil Washing – SW), Tepelná desorpce (In-situ Thermal Desorption – ISTD), Fytoremediace (Phytoremediation). Česká republika se těchto aktivit týkajících se kontaminovaných míst neúčastnila.

Společné fórum o kontaminované půdě v Evropě²² (COMMON FORUM on Contaminated Land in Europe) je neformální síť tvůrců politik, regulačních orgánů a technických poradců v oblasti kontaminované půdy z orgánů životního prostředí z celé Evropy. Bylo zřízeno národními vládami a agenturami v členských státech EU, Norsku a Švýcarsku v roce 1994. Schází se každý druhý rok a slouží k diskuzi a koordinaci aktivit v oboru kontaminovaných míst. Česká republika se těchto aktivit neúčastní.

Společné výzkumné středisko²³ (Joint Research Centre – JRC) je evropská vědecká organizace, která ve svém středisku ESDAC (European Soil Data Centre) mj. připravuje na základě mandátu EU a podkladů např. síť EIONET a reportů jednotlivých zemí tzv. Zprávy o pokroku v managementu kontaminovaných míst v Evropě. Tyto zprávy poskytují informace a srovnání vývoje inventarizace v jednotlivých zemích a přehled celoevropského přístupu v této oblasti.

NICOLE²⁴ je fórum pro průmyslově koordinované udržitelné hospodaření s půdou v Evropě, které podporuje spolupráci mezi průmyslem, akademickou obcí a poskytovateli služeb v oblasti vývoje a aplikace udržitelných technologií. Zabývá se také managementem kontaminovaných lokalit. Založeno bylo v roce 1996, má 110 sponzorujících členů z 18 evropských zemí. Partnery jsou Common Forum, IMPEL, NICOLA, NICOLE LATAM, ITRC, ALGA, CRC, EUSO, FAO. Členem NICOLE je z ČR DEKONTA, a. s. České subjekty (DEKONTA a. s., ALS Czech Republic, s.r.o., Arnika) spolupracovaly s nadací NICOLE na Ukrajině na projektu Nová Kachovka v rámci projektu UNEP a ČR (zahraniční rozvojová spolupráce)²⁵.

CABERNET²⁶ (The Concerted Action on Brownfield and Economic Regeneration Network) je multidisciplinární síť složená z 8 expertních skupin zainteresovaných stran, jejímž cílem je usnadnit nová praktická řešení pro městské brownfieldy. Jejím cílem je podpořit rehabilitaci brownfieldů v kontextu udržitelného rozvoje evropských měst poskytnutím intelektuálního rámce. Účast subjektů z ČR nebyla zaznamenána.

CARACAS²⁷ byla profesionální iniciativou obchodních, průmyslových asociací a institucí. Byla uzavřena v 1998 a výsledky byly včleněny do programu CLARINET. Bez účasti subjektů z ČR.

CLARINET²⁸ (The Contaminated Land Rehabilitation Network For Environmental Technologies in Europe) je mezinárodní síť zabývající se managementem kontaminovaných lokalit. Hlavní aktivity probíhaly v letech 1998 až 2001. Je to sesterský projekt k aktivitám fóra NICOLE. Účastnili se experti ze 16 evropských zemí. Za ČR byl prezentován příspěvek na závěrečné konferenci v (Vídeň, Rakousko) v roce 2001. Na uvedený projekt posléze navázaly aktivity Společného fóra.

Shrnutí: Problematika kontaminovaných míst je na evropské úrovni řešena a je zajišťován zejména přehled počtu lokalit a jejich management. Participace českých účastníků byla a stále je poměrně limitovaná.

Výstup pro návrh koncepce: Poznatky z aktivit evropských středisek, sítí, fór, programů a projektů představují nezanedbatelný rešeršní podkladový vstup do zpracování koncepce.

4. Financování a dotační zdroje

Financování odstraňování kontaminační zátěže je založeno na vícezdrojovém, institucionálně nesjednoceném systému. Zásadní, hlavní část systému v ČR tvoří garance za tzv. ekologické smlouvy, kdy stát převzal odpovědnost za zátěže vzniklé před privatizací a financuje jejich sanaci prostřednictvím zvláštních účtů. Dále jde o veřejné rozpočty (zejména resortní financování, státní podniky) a zásadní roli hrají evropské fondy, především Operační program Životní prostředí (OPŽP), který umožňuje kofinancování až do 85 % nákladů u závažných lokalit a představuje jeden z hlavních zdrojů financí v období od 2004. V novém období 2021–2027 je na tuto oblast alokováno cca 150 mil. EUR, přičemž podpora je odstupňována dle typu lokality a budoucího využití (např. nižší podpora pro brownfieldy určené k bydlení). Tento pilíř doplňuje účelová podpora MŽP (např. sanace po Sovětské armádě) a veřejné zakázky na odstraňování starých ekologických zátěží podle tzv. ekologických smluv administrované Ministerstvem financí.

Další částí systému je financování ze zdrojů, kde jsou SEZ řešeny jen částečně nebo nepřímo. Patří sem zejména rozpočty krajů a obcí, které se podílejí především na spolufinancování projektů, přičemž rozsah jejich zapojení je obtížně kvantifikovatelný a často nesystematicky evidovaný. V některých případech je významné financování průzkumných, sanačních a monitorovacích prací privátním sektorem, tj. vlastníky pozemku nebo provozovateli zařízení na kontaminované lokalitě.

4.1 Financování projektů na sanaci SEZ hrazených Ministerstvem financí ČR

Ekologické škody vzniklé v období před rokem 1990 jsou u podniků privatizovaných v rámci tzv. velké privatizace řešeny prostřednictvím tzv. ekologických smluv, které s kupujícími uzavíral Fond Národního Majetku (FNM). Po zrušení Fondu národního majetku ČR (viz zákon č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky²⁹) přešly všechny kompetence FNM od 1. ledna roku 2006 na Ministerstvo financí.

Mezi MF (dříve FNM ČR) a nabyvateli privatizovaných podniků byly do roku 2011 uzavírány smlouvy o úhradě nákladů vynaložených na vypořádání ekologických závazků vzniklých před privatizací – tzv. ekologické smlouvy. Pro urychlení procesu privatizace byl státní majetek převeden novým vlastníkům i s tzv. starými ekologickými zátěžemi. Zákonná právní úprava přenesla právní povinnosti k odstranění těchto zátěží a odpovědnost za splnění limitů životního prostředí na nabyvatele. S ohledem na nejasný rozsah nebyly ekologické zátěže zohledněny v ceně za prodej státního majetku nabyvatelům. ČR se proto při privatizaci jednotlivým nabyvatelům na základě tzv. ekologické smlouvy zavázala, že uhradí do určité předem stanovené výše (tzv. garance) náklady na odstranění těchto starých ekologických zátěží. Náklady na vypořádání ekologických závazků zahrnují náklady na průzkumy ekologické závady, analýzu rizik a její aktualizace, projekt a realizaci nápravných opatření i činnost odborného dohledu při nápravě ekologických závad.

Kompetence MŽP, které prostřednictvím oddělení sanace odboru environmentálních rizik a ekologických škod plní roli odborného garanta tohoto procesu: kontroluje a posuzuje celý proces odstraňování starých ekologických zátěží z hlediska životního prostředí a vyjadřuje k návrhu na uzavření nových ekologických smluv. Současně kontroluje, zda je zpracován ekologický audit. Dále se MŽP vyjadřuje k zadávacím dokumentacím při zadávání veřejných zakázek organizovaných MF v rámci nápravy starých ekologických zátěží, posuzuje analýzy rizika, účastní se vlastních výběrových řízení na zhotovitele analýzy rizika, zhotovitele sanačních prací a v případě sanací s velkým objemem sanačních prací i výběrových řízení na zhotovitele supervize. Součástí role odborného garanta je účast na kontrolních dnech a posuzování etapových a ročních zpráv, vyjadřování se k úpravám garancí, metodickým změnám, eventuálním navyšování finančních prostředků a v konečné fázi k ukončování ekologických smluv.

MF uveřejňuje na svých internetových stránkách přehled a informace o prostředcích vynaložených na likvidaci ekologických škod (smluvní garance v letech 2006–2024), přehled společností s platnou ekologickou smlouvou a s ukončenou ekologickou smlouvou a rovněž aktualizované informace o stavu ekologických smluv (údaje z období 2010 – 2025)³⁰. S výjimkou neuvedení statistiky profinancovaných projektů za kalendářní roky jsou v poslední době uváděny všechny podstatné informace.

K 31. 12. 2025 má MF uzavřenou smlouvu na odstranění SEZ se 109 společnostmi. Poslední uveřejněný odečet stavu smluvních garancí a čerpání finančních prostředků na odstraňování SEZ je ke dni 31. 12. 2024 (publikováno 25. 3. 2025)³⁰ – viz tabulka 2.

Tabulka 2: Stav smluvních garancí k odstranění starých ekologických škod (k 31. 12 2024)

Stav smluvních garancí k odstranění starých ekologických škod		celkem rok 2024	celkem od roku 1991
Celkový počet smluvních stran MF z ekologických smluv (ES)	původní – schválené vládou	284	
	po majetkoprávních změnách*	328	
Celkové garance	výše garancí (v mil. Kč)**	175 685	
Smluvní strany, s nimiž byla ukončena ES	počet	9	216
	výše garancí (v mil. Kč)	6 307	47 508
Aktuální stav k 31. 12. 2024	počet smluvních stran	112	
	výše garancí (v mil. Kč)	128 176	
	z toho v realizačních smlouvách vázáno	45 050	
	z nich vyčerpano (bez zádržného)**	42 793	
Provedená úhrada (v mil. Kč)***	celkem	1 033	67 902

*) vlivem prodeje nebo vkladů částí podniků došlo k rozdělení některých ES, tzn. ačkoliv se stále jedná o stejný objem ekolog. škod, je současný počet subjektů vyšší

**) v průběhu realizace upřesňováno, některé G schválené v letech 2004–2005 mohou být souladu s konkrétními UV ČR překročeny o částku ve výši DPH

***) nezahrnuje úhradu provedenou na program revitalizace a DIAMO s. p. dle UV ČR č. 483/2010 a UV ČR č. 756/2014

Zdroj: Ministerstvo financí ČR³¹

Součinnost mezi MF a MŽP upravuje Směrnice č. 4/2017³¹. Ve směrnici jsou stanoveny postupy a procesní zásady pro realizaci opatření vedoucí k nápravě starých ekologických zátěží. Proces zajišťuje MF, dále MŽP, které je v procesu odborným garantem vydávajícím závazná stanoviska k jednotlivým procesním krokům a nabyvatel.

Ve zprávě Nejvyššího kontrolního úřadu ČR (NKÚ) z roku 2023³² se konstatuje, že Ministerstvem financí bylo od roku 1991 na odstranění SEZ vynaloženo celkem 66,2 mld. Kč. Výše garancí státu, o kterých MF pravidelně informuje vládu, nevyjadřuje reálnou potřebu peněžních prostředků na odstranění SEZ. Počátkem roku 2023 MF odhadovalo, že na odstranění zbylých SEZ bude potřeba vynaložit dalších 25 až 30 mld. Kč, ale do odhadu nezahrnulo DPH. MF vycházelo z více než 10 let starých odhadů, přičemž ceny 20 stavebních prací se ke konci roku 2022 navýšily oproti roku 2015 o 40,7 %, v polovině roku 2023 pak byly vyšší o 43,7 %. Stále existují lokality, ve kterých sanace ani nezačala. Podle odhadů MF se očekává, že staré ekologické zátěže budou odstraňovány nejméně do roku 2042.

NKÚ upozornil na riziko nedokončení sanací z důvodu vyčerpání státem poskytnuté garance s důsledkem nehospodárnosti dosud vynaložených peněžních prostředků státu. Konstatuje se, že MF využilo disponibilní peněžní prostředky zvláštních účtů privatizace pouze ze 35 %, v budoucnu hrozí riziko jejich nedostatku. Garance státu vyplývající z ekologických smluv podle závěrů NKÚ nevyjadřují reálnou výši peněžních prostředků potřebných na odstranění zbylých SEZ, přičemž MF nedisponuje jejím aktuálním odhadem.

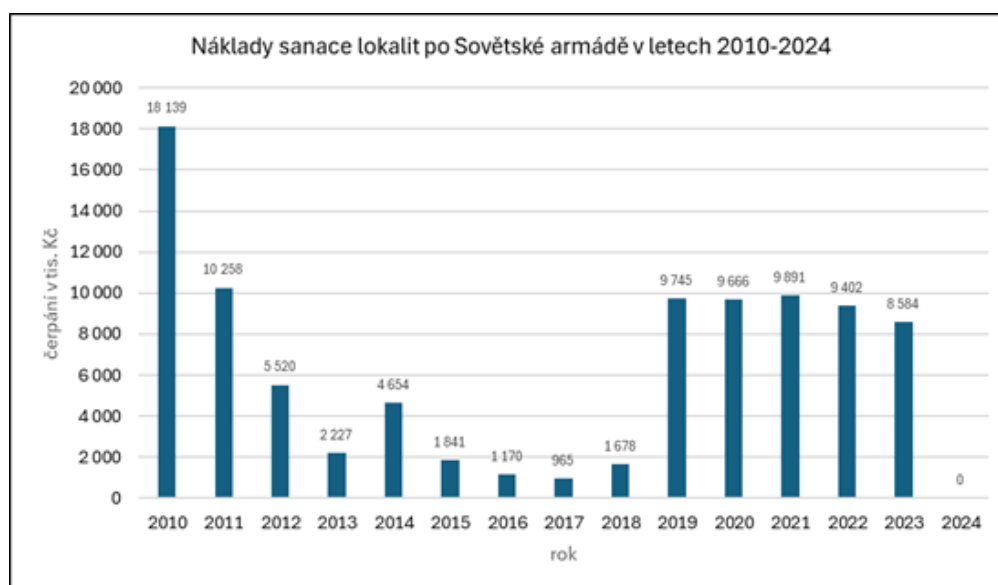
Shrnutí: Odstraňování starých ekologických zátěží podle tzv. ekologických smluv financované Ministerstvem financí představuje průběžně největší dekontaminační proces v ČR. Prostřednictvím veřejných zakázek MF jsou postupně sanovány jednotlivé a často rozsáhlé a komplikované kontaminované lokality. Stávající tempo naplánovaných sanací SEZ nicméně nezaručuje dokončení všech smluvně garantovaných sanací SEZ ani ve střednědobém výhledu (např. do roku 2042, jak odhadovalo MF).

Vstup pro návrh koncepce: Ve spolupráci MF a MŽP optimalizovat výběr prioritních lokalit se SEZ pro průzkum, posouzení a sanaci a plánovat realistický harmonogram prací a alokaci finančních prostředků.

4.2 Financování projektů na sanaci lokalit po Sovětské armádě (SA) z prostředků státního rozpočtu

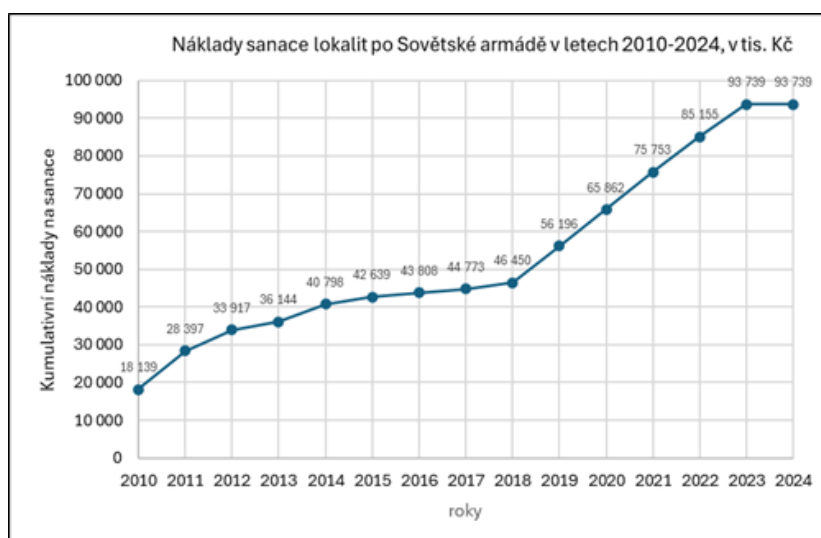
Sovětská armáda byla dislokovaná na území České republiky na 73 lokalitách. Na 60 z nich byly zjištěny významné ekologické škody. Dominantním problémem bylo znečištění podzemních vod kontaminanty jako jsou ropné uhlovodíky, chlorované uhlovodíky polychlorované bifenylly, těžké kovy a další toxické látky.

Posuzování a nápravu starých zátěží po SA řídí MŽP ve spolupráci s dalšími ministerstvy a samosprávnými úřady. Sanace bývalých základů je zajišťována dodavatelsky a je dle usnesení vlády ČSFR 577/1991 financována ze státního rozpočtu. V obrázcích 2 a 3 jsou uvedeny vykázané náklady na sanační projekty za léta 2010 až 2024.

Obrázek 2: Náklady sanace lokalit po Sovětské armádě v letech 2010 – 2024

Zdroj dat: <https://mzp.gov.cz/cz/ministerstvo/informace-o-hospodareni-resortu/zaverecny-ucet-kapitoly-315-mzp>

Obrázek 3: Kumulativní náklady sanace lokalit po Sovětské armádě 2010 – 2024

Zdroj dat: <https://mzp.gov.cz/cz/ministerstvo/informace-o-hospodareni-resortu/zaverecny-ucet-kapitoly-315-mzp>

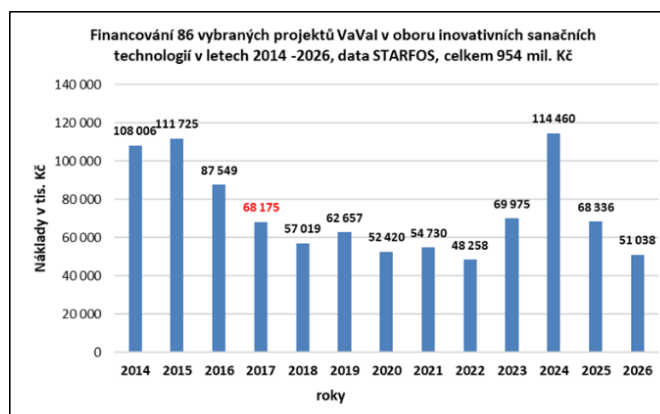
Čerpání prostředků státního rozpočtu (kap. 315, MŽP) na sanaci škod po SA je příkladně účetně vykazováno pro každý kalendářní rok. Od roku 2024 však bohužel financování bylo přerušeno, přestože na řadě lokalit nebyly průzkumné a sanační práce dokončeny nebo ani nebyly zahájeny.

Shrnutí: V problematice sanací škod po SA, hrazených z prostředků MŽP (kap. 315 státního rozpočtu) nejsou od roku 2024 vyčleňovány potřebné finanční prostředky, takže nedochází ke snižování environmentální zátěže z těchto kontaminací.

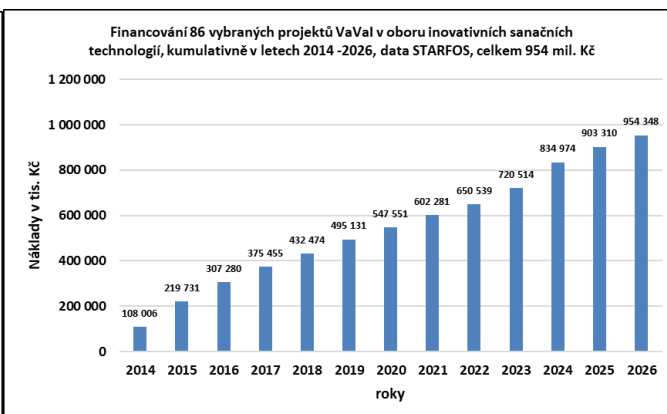
Výstup pro návrh koncepce: Při tvorbě koncepce a návazných akčních plánů je třeba zahrnout problematiku financování na dokončení sanací škod po SA.

4.3 Financování výzkumných projektů VaVal v oboru sanačních technologií v letech 2014 – 2026

Pro získání ucelené představy o výzkumu v oboru sanačních metod a sanační geologie byla z databáze STARFOS získána a vyhodnocena data o financování 85 projektů VaVal z let 2014–2026. Celkový objem rozpočtů těchto vybraných projektů je 954 mil. Kč (převážně ze státního rozpočtu), medián ročních nákladů byl 68,2 mil. Kč³³ – viz obrázky 4 a 5.

Obrázek 4: Financování projektů VaVal v oboru sanačních technologií v letech 2014 – 2026²⁸

Obrázek 5: Financování projektů VaVal v letech 2014 – 2026, kumulativně²⁸

Můžeme konstatovat, že výše i trendy financování výzkumu v oboru sanačních metod a sanační geologie jsou uspokojivé a nepředstavují zásadní překážku pro výzkum v této oblasti.

Shrnutí: V problematice podpory vědy a výzkumu v oborech sanačních metod a sanační geologie se průběžně daří zapojení výzkumných a konzultačních organizací a vysokých škol do projektů tzv. inovativních metod odstraňování kontaminantů a sanace kontaminovaných míst. Objemy financování z několika zdrojů a programů VaVal jsou tč. přiměřené, ale neměly by do budoucna být omezeny.

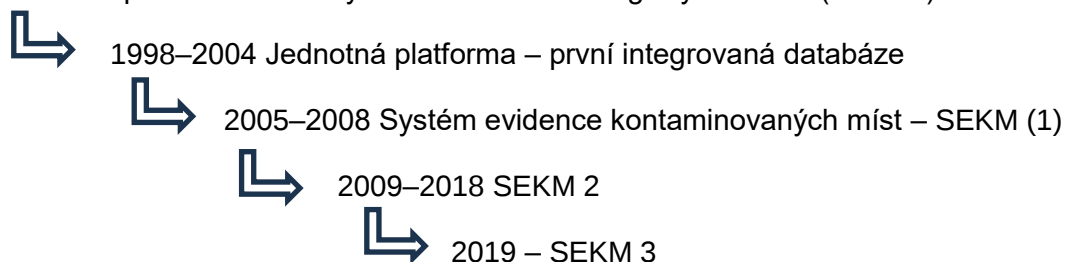
Výstup pro návrh koncepce: Na základě formulované a pravidelně vyhodnocované potřeby výzkumu nových dekontaminačních metod a sofistikovaných metod řízení sanačních metod a navrhovat relevantní témata do grantových schémat VaVal v ČR. Mezi sledované indikátory zařadit meziroční přírůstek / úbytek výdajů na relevantní výzkum v různých grantových zdrojích ČR.

4.4 Evidence nákladů v Systému evidence kontaminovaných míst (SEKM)

Historie evidování projektů a dat o kontaminovaných lokalitách a jejich sanaci sahá až do první poloviny 90. let. Z původních seznamů se postupně po fázích vyvinula komplexní databáze kontaminovaných míst, vlastněná a provozovaná MŽP ČR. Po dlouhou dobu poskytovala informační a datovou podporu pro MŽP ve výkonu funkce odborného garanta sanačních projektů hrazených z veřejných zdrojů, pro reporting do Zpráv o stavu životního prostředí i pro reporting do institucí EU (např. EEA), a v neposlední řadě i pro veřejnost. Byla naplňovaná jak přírůstkově z různých zdrojů a akcí, tak většími inventarizačními projekty – inventarizací lokalit kontaminovaných perzistentními organickými látkami (POPs), pasportizací kontaminovaných lokalit s ekologickými škodami po okupaci Sovětskou armádou a ve dvou etapách realizovanou národní inventarizací kontaminovaných míst (2008–2013, 2018–2021¹⁵).

V přehledu níže je uvedeno pět fází a forem databáze:

1995–2004 první databáze Systém evidence ekologických zátěží (SESEZ)

Pro celkové hodnocení financování dekontaminačních (apod.) projektů je databáze MŽP – SEKM – použitelná jen omezeně. U části realizovaných projektů je v ní uváděn v souhrnu v rubrice Sanace „Odhad celkových nákladů (Kč, bez DPH)“ spolu s institucí, která „Financuje“. Zároveň v rubrice „Sanace“ je v ojedinělých případech u jednotlivých „Sanačních ploch“ uváděn rozpočet (Kč) a kdo financuje.

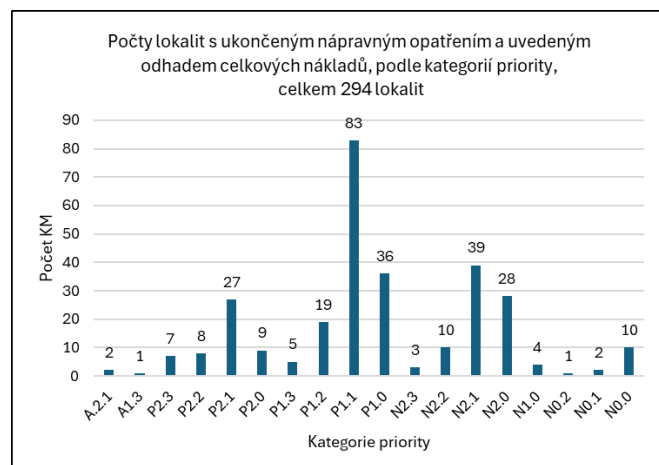
Hodnocení financování (výše nákladů, financující subjekt) komplikuje převedení lokality po dokončení sanace do kategorie priority P1/P2 nebo N, přičemž archivní data (vč. údajů o rozpočtu) nemusí být ve všech případech dostupná. Systematicky není archivováno, resp. není dohledatelné původní, přesanační zařazení do kategorie priority a odhady rozpočtu.

Lokalit s ukončeným nápravným opatřením (NO) je v SEKM k 11. 5. 2026 zaznamenáno 1158. U 332 lokalit (28,7 % z lokalit s NO) je uveden odhad – viz tabulka 3. Suma odhadů je 20 934 370 560 Kč, průměr 63 055 333 Kč. Podíl lokalit s odhadem na celkovém počtu lokalit SEKM (10 207) je 3,3 %.

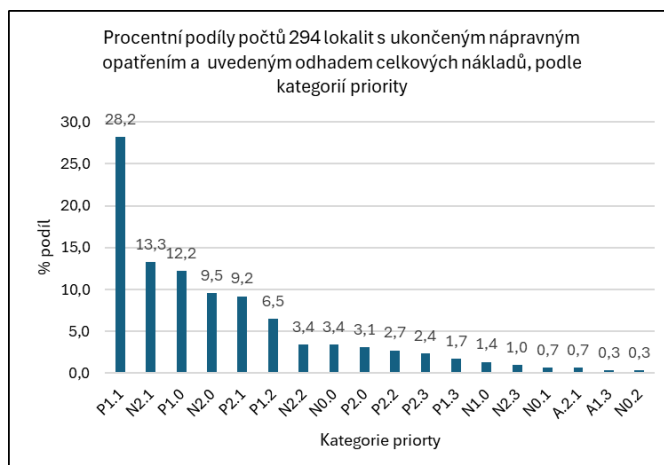
U 38 záznamů jsou uvedeny zjevně chybné údaje (rozmezí 3–150 Kč). Po očištění o tyto lokality má soubor s odhady nákladů 294 záznamů s celkovou sumou 18 780 884 190 Kč (bez DPH), průměrným odhadem nákladů 63 880 558 Kč a mediánem odhadů ve výši 12 183 778 Kč – viz obrázky 6 a7.

Tabulka 3: Počty lokalit evidovaných v SEKM s nápravným opatřením a odhadem nákladů podle kategorií priority

Kategorie priority	počet	%	Výrok k charakteru dalšího postupu dle klasifikační matrice
A	20	6,0	A3 – Nutnost bezodkladného nápravného opatření; A2 – Nutnost realizace nápravného opatření; A1 – Nápravné opatření je žádoucí
P	210	63,3	P4 a P3 – Nutný je průzkum kontaminace; P2 – Nutný je další monitoring vývoje kontaminace v čase; P1 – Nutnost institucionální kontroly způsobu využívání lokality
N	102	30,7	Není nutný žádný zásah
Celkem	332	100	

Obrázek 6: Počty lokalit s ukončeným nápravným opatřením a odhadem nákladů, podle kategorií priorit

Obrázek 7: Procentní podíly lokalit s ukončeným nápravným opatřením a odhadem nákladů, podle kategorií priorit

Pokud analyzujeme všechny záznamy SEKM (lokality s vyhodnocenou prioritou), tak ze 10 207 záznamů nemá 147 záznamů uvedenou žádnou hodnotu (ani nulovou) nákladů. 666 záznamů má uveden údaj o odhadu nákladů. Rozmezí nákladů je 4 900 Kč až 3 500 000 000 Kč, celkový součet je 46 745 244 898 Kč, průměr je 70 188 055 Kč a medián je 7 498 500 Kč.

Pro projekce budoucích nákladů na průzkumy a sanace evidovaných lokalit nemají odhady zaznamenané v SEKM dostatečnou reprezentativnost a použitelnost.

Shrnutí: V problematice databází, resp. registru kontaminovaných míst se v ČR postupně vyvinul funkční informační systém SEKM, který až doposud postačoval pro průběžný management odborné podpory a dekontaminační politiky a pro informování veřejnosti. Slabinou zůstávají ekonomické údaje a využití databáze pro reporting a pro koncepční plánování. Typickým problémem při realizaci ekonomických analýz je získávání ekonomických údajů z projektů a veřejných zakázek SEZ organizovaných MF ČR.

Výstup pro návrh koncepce: Nové požadavky směrnice a připravovaného zákona na registrační databáze kontaminovaných míst (vč. zahrnutí ekonomických údajů o průzkumných a sanačních projektech na lokalitách do struktury záznamů) a moderní vyhodnocování dat zohlednit při zadání a vytváření nového systému registrace kontaminovaných míst navazujícího na stávající SEKM3. Klíčovým požadavkem je zajištění účinné spolupráce MŽP ČR s MF ČR.

4.5 Financování z Evropských strukturálních a investičních fondů

4.5.1 Operační program Životní prostředí 2007 – 2013

V prvním programovém období 2007–2013 nabídl program z Fondu soudržnosti a Evropského fondu pro regionální rozvoj téměř 5 miliard eur a dalších více než 300 milionů eur z prostředků Státního fondu životního prostředí ČR a státního rozpočtu. Na 112 analýz rizik a průzkumy bylo čerpáno 0,46 mld. Kč a na 69 sanačních projektů 4,6 mld. Kč. Celkem bylo čerpáno na dekontaminační aktivity 5,1 mld. Kč.

4.5.2 Operační program Životní prostředí 2014 – 2020

Ve druhém programovém období 2014–2020 měl OPŽP pro žadatele připraveno téměř 2,79 miliard eur, tj. zhruba 72,5 miliard Kč. V prioritní ose 3 Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika byla mj. podporovaná oblast 3.4 Dokončit inventarizaci a odstranit staré ekologické zátěže. Přehled výzev a proplacených částek za realizaci projektů je uveden v následující tabulce 4. Celková částka podpory proplacená příjemcům činila 2,7 mld. Kč.

Tabulka 4: Přehled probíhajících průběžných a uzavřených výzev v OPŽP 2014 – 2020

Název výzvy	Datum ukončení příjmu žádosti o podporu	Fin. alokace výzvy připadající na příspěvek EU [Kč]	Žadosti podané v jednotlivých výzvách		Žadosti schválené Výběrovou komisí – aktivní		Projekty v realizaci		Projektů finálně certifikováno anebo zcela uzavřeno		Částky proplacené příjemcům podpory [Kč]
			Počet	Příspěvek EU [Kč]	Počet	Příspěvek EU [Kč]	Počet	Příspěvek EU [Kč]	Počet	Příspěvek EU [Kč]	
Odpady a materiálové toky, ekologické zátěže a rizika			4 760	20 456 754 272	2	7 966 246	2 963	12 005 076 723	2 781	8 109 636 312	11 316 844 133
% z ad 3			3,8	22,6	50,0	6,1	4,1	25,3	3,3	12,5	24,3
MŽP_6. výzva, PO3, SC 3.4, průběžná	15.01.2016	300 000 000	1	118 597 883	0	0	0	0	0	0	0
MŽP_7. výzva, PO3, SC 3.4, kolová	13.11.2015	560 000 000	46	975 366 605	0	0	27	587 778 813	24	338 140 477	384 077 182
MŽP_36. výzva, PO3, SC 3.4, kolová	15.07.2016	600 000 000	35	498 099 808	0	0	28	307 723 763	25	291 711 665	302 540 449
MŽP_44. výzva, PO 3, SC 3.4, kolová	06.01.2017	500 000 000	23	389 437 074	0	0	15	186 769 209	14	92 284 76	185 753 493
MŽP_65. výzva, PO 3, SC 3.4, kolová	30.06.2017	400 000 000	31	791 855 716	0	0	18	331 635 354	12	48 893 028	307 608 344
MŽP_75. výzva, PO 3, SC 3.4, kolová	01.02.2018	400 000 000	16	1 038 899 983	0	0	7	885 858 773	3	20 932 385	874 275 448
MŽP_77. výzva, PO 3, SC 3.4, průběžná	30.08.2017	150 000 000	1	99 133 104	0	0	1	99 133 104	1	99 133 104	99 019 308
MŽP_86. výzva, PO 3, SC 3.4, průběžná	30.08.2019	200 000 000	4	146 206 620	0	0	3	71 645 631	2	3 723 489	69 804 535
MŽP_99. výzva, PO 3, SC 3.4, kolová	31.10.2019	200 000 000	13	541 905 781	0	0	13	541 905 781	6	201 256 799	497 296 377
MŽP_155. výzva, PO 3, SC 3.4, průběžná	30.06.2021	50 000 000	11	27 610 747	1	482 010	10	27 128 737	6	11 546 648	26 566 341
		3 360 000 000	181	4 627 113 321	1	482 010	122	3 039 579 165	93	1 015 337 595	2 746 941 477

Zdroj: SFŽP ČR/ Sekce řízení OPŽP <https://2014-2020.opzp.cz/dokumenty/detail/?id=802>, stav k 7. 5. 2024.

4.5.3 Operační program Životní prostředí 2021 – 2027

V rámci specifického cíle Příroda a znečištění s alokací 11,4 mld. Kč jsou mj. podporované aktivity 1.6.7 Průzkum rozsahu znečištění horninového prostředí a rizik s ním spojených, včetně návrhu efektivního řešení a 1.6.8 Odstranění rizik kontaminace ohrožujících lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a rekultivace starých skládek.

V OPŽP je na období 2021–2027 alokováno pro řešení ekologických zátěží celkem 150 mil. EUR (cca 3,6 mld. Kč v kurzu EUR/Kč 1. pol. 2026). Podle Programového dokumentu schváleného v roce 2022 se předpokládalo vyhlásování minimálně jedné výzvy ročně pro dvě relevantní opatření: Analýzy rizik (1.6.7) a Sanace ekologických zátěží (1.6.8). Míra podpory pro řešení projektů od 85 % (analýzy rizik) po 70 % u brownfieldů určených k následnému průmyslovému využití, a 50 % u brownfieldů určených k obytné výstavbě.

MŽP je v pozici odborného garanta, kdy poskytuje konzultační služby, k projektům vydává Závazná stanoviska a pomáhá řídit postup prací v rámci kontrolních dní. OEREŠ provádí také monitoring průběhu projektovaných prací a kontrolu plnění stanovených opatření k nápravě. Vydává také konečné souhlasné stanovisko k ukončení akce dle podmínek daných Závazným stanoviskem MŽP.

Cílem projektů vedených pod opatřením 1.6.7 je geologický průzkum povahy a rozsahu kontaminace, vyhodnocení jejího vlivu na lidské zdraví a na ekosystémy a výpočet bezpečných hodnot zbytkové (již nerizikové) kontaminace včetně vypracování návrhu variant opatření k omezení nebo odstranění zjištěných rizik. Projekty pod opatřením 1.6.8 navazují na opatření předchozí na těch lokalitách, kde byla během průzkumu zjištěna závažná kontaminace představující reálná rizika pro lidské zdraví nebo ekosystémy, případně omezující využití pozemků k jiným účelům.

Projekt sanace vypracovaný podle doporučení analýzy rizik je posouzen MŽP, které k němu vydá závazné stanovisko. To popisuje aktuální stav lokality, projektem navržený postup prací, cílové limity, kterých bude realizací projektu dosaženo a podmínky, za kterých MŽP souhlasí s realizací projektu.

K červnu 2026 bylo dokončeno nebo je v realizaci 80 projektů z výzev č. 15, 16, 34, 36, 67 a 72 v celkové částce 3 417 mil. Kč, z toho částka z příspěvku EU je 2 364 mil. Kč. Poslední a stále otevřená 72. výzva MŽP vyhlášená pro SC 1.6, opatření 1.6.8, na téma “Ekologické zátěže”, je průběžná (nesoutěžní), s termínem příjmu mezi 20. 1. 2025 a 10. 11. 2026. Celková alokace této výzvy je 1,7 mld. Kč. Z 80 projektů je 49 projektů zaměřeno na analýzy rizik, 27 na sanace lokalit a 4 na doprůzkum, studii proveditelnosti, rekultivaci a posouzení rizikovosti dnových sedimentů.

Shrnutí: OPŽP 2021–2027 obsahuje ve specifickém cíli 1.6 Příroda a znečištění dvě opatření (1.67 a 1.68), zaměřená na odstranění rizik kontaminace ohrožující lidské zdraví, vodní zdroje nebo ekosystémy a na rekultivace starých skládek. Dokončeno bylo nebo v realizaci je 80 projektů v celkovém objemu 3 417 mil. Kč, z toho z příspěvku EU v objemu 2 364 mil. Kč. Do vyčerpání alokace příspěvků EU na programové období pro opatření 1.6.7 a 1.6.8 zbývá cca 1,2 mld. Kč.

Výstup pro návrh koncepce: Pro vyčerpání alokace na současné programové období je vhodné zintenzivnit přípravu další výzvy. Pro následující programové období vyjednat samostatný specifický cíl a v souvislosti s požadavky směrnice SML a transponujícího zákona na pokračování inventarizace kontaminovaných míst, na průzkumy, analýzy rizik a sanace vyjednat zvýšení alokace na dané účely.

5. Podpora výzkumu a informování odborné a obecné veřejnosti

5.1 Podpora vědy a výzkumu – zadávání tematických programů výzkumu

Po roce 2004 se v rámci Národního programu výzkumu II pod koordinací Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a posléze v Resortním programu výzkumu v působnosti MŽP zadávala a řešila I projektová témata z oboru kontaminovaných míst a jejich sanací. Takto byla v roce 2008 např. připravena metodika národní inventarizace kontaminovaných míst. V oborech sanačních metod se po založení Technologické agentury ČR (TAČR) v dotačních programech významně uplatňovaly projekty spojené s kontaminační tematikou. V programu TAČR Životní prostředí pro život (PPŽ1) byla pro období 2019–2026 ve veřejných soutěžích vyhlašována témata aplikovaného výzkumu a ekoinovaci s celkovými výdaji ve výši 4,46 mld. Kč, z toho výdaji státního rozpočtu ve výši 3,8 mld. Kč. V rámci širších témat je řešena i tematika sanačních metod^{33,34,35} a jejich terminologie a klasifikace^{36, 37, 38} (projekt CEVOOH), financování průzkumů a sanací^{39,40} anebo ekonomických aspektů sanace (EkoAS)^{41,42,43}.

V programu Prostor pro život 2 (PPŽ2) vyhlášeném pro období 2024 až 2033 s celkovými výdaji ve výši 12,66 mld. Kč, z toho výdaji státního rozpočtu ve výši 11,15 mld. Kč se opět počítá s řešením projektů v problematice kontaminovaných míst a sanačních metod.

5.2 Podpora výměny informací

Konference Sanační technologie (2003 – 2026)

Na každoroční konferenci Sanační technologie, s účastí desítek až stovek odborníků v oboru kontaminační geologie, sanačních prací a sanačních metod, probíhá intenzivní výměna odborných informací podporujících rozvoj jmenovaných oborů. Ke konferencím je vydáván sborník odborných příspěvků, který je jedním ze základních informačních zdrojů oboru. MŽP aktivně podporuje tuto konferenci, poskytuje ji záštitu a pravidelně přispívá několika referáty o organizaci, financování a odborných problémech a výhledech dekontaminačních projektů a zdrojů financování. Pravidelně jsou poskytovány informace MF o průběhu odstraňování SEZ. Konference rovněž umožňuje srovnávání výsledků projektů v ČR s prezentovanými metodickými a sanačními projekty účastníků ze Slovenska.

Konference Inovativní sanační technologie ve výzkumu a praxi (2008 – 2016)

Významným zdrojem zvyšování úrovně řešení sanačních metod v ČR byly konference Inovativní sanační technologie. Sborníky konferencí jsou významným oborovým informačním zdrojem využívaným i v odborné podpoře výkonu státní správy.

Konference Contaminated sites (Slovensko 2010 – 2022)

Tyto významné zahraniční konferenční akce (bienále) umožnily rozsáhlou účast odborníků a zástupců institucí z ČR. Poznatky ze sanačních a inventarizačních českých projektů byly konfrontovány s poznatky ze slovenských a dalších zahraničních projektů.

Konference Znečistené územia (2009 – 2023)

V letech, kdy se neorganizovala konference Contaminated sites byla na Slovensku organizována slovensko-česká konference. Umožnila i širší spektrum témat v oboru kontaminovaných míst, např. role a výsledky činností inspekce životního prostředí.

Další zahraniční konference k sanacím kontaminovaných lokalit a sanačním metodám

Většina konferenčních a seminárních aktivit v problematice kontaminovaných lokalit a sanace je spojena s akcemi s dominující tematikou znečištění půd nebo nově se objevujících znečišťujících látek (např. PFAS). Aktuální přehled akcí je uveden na webu Společného fóra o kontaminované půdě v Evropě²² v sekci Announcements / News&Events. Z evropských konferencí s výrazným podílem tematiky sanací lokalit a sanačních metod a dosažitelných k prezenční účasti jsou pro odborníky z ČR zajímavé konference RemTech Europe, Intersoil, NORDROCS, ENSOr, CEST, AquaConSoil a REMEDy. Na většině z těchto konferencí již zazněly prezentace českých odborníků.

RemTech Europe Z pravidelných konferencí k sanační tematice je nejvýznamnější každoroční konference RemTech Europe, pořádaná ve Ferraře, Itálie jako paralelní akce k veletrhu RemTech Expo. Jedná se o jednu z největších evropských platform pro sanace horninového prostředí a podzemních vod, inovativní sanační technologie, případové studie a udržitelný management znečištěných lokalit konané od roku 2016. Od roku 2021 je úvodní dvoudenní část kompletně v online formě.

Intersoil Mezinárodní konference a veletrh o půdách, sedimentech a vodě je organizována od roku 2023 a v roce 2026 se koná v Barceloně, Španělsko. Je zaměřena na charakterizaci lokalit, sanace *in situ*, přírodě blízká sanační řešení (nature-based solutions) a specifická sekce bude věnována regulaci a odstraňování látek PFAS. V roce 2027 se bude konat v Paříži.

NORDROCS Ve Finsku, Švédsku a Norsku je od roku 2012 střídavě pořádána každé dva roky konference severských zemí (Nordic Joint Meeting on Remediation of Contaminated Sites) věnovaná problematice kontaminovaných území, která má současně významný mezinárodní přesah. V roce 2026 se uskuteční v Helsinkách. Program zahrnuje odborné kurzy, přednášky o udržitelných sanacích a exkurze na sanované lokality.

ENSOr V Bruselu, Belgie, je od roku 2018 pořádána konference zaměřená na environmentální rizika, monitoring půdy a nové výzvy v legislativě, týkající se tzv. nově se objevujících znečišťujících látek.

CEST Konference CEST (International Conference on Environmental Science and Technology se záštitou Global NEST (Global Network on Environmental Science and Technology) propojuje akademickou sféru s podnikatelským sektorem a veřejnou správou. Konference se poprvé konala v roce 1989 a probíhá obvykle v Řecku ve dvouletých cyklech. Mezi tématy jsou časté sanační metody, kontaminace a sanace půdy a podzemních vod.

AquaConSoil Konference se pořádá v různých místech Evropy od roku 1985 každé dva roky a je zaměřena na udržitelné využívání a management půdy, sedimentů a vodních zdrojů a sanační technologie. V roce 2023 byla uspořádána v Praze, v roce 2025 v Lutychu, Belgie. Program a místo konání příští konference v roce 2027 dosud není oznámeno.

REMEDy Konference je organizována v Polsku organizací Lion Environmental od roku 2018. Poslední konference „REMEDy for contaminated sites“, bez prezentujících z ČR, se konala v roce 2025 ve Varšavě a byla zaměřena na kontaminaci podzemních vod. Prezentovány byly moderní a inovativní sanační metody a problematika znečištění mj. PFAS.

Shrnutí: *Výměna odborných informací v oboru sanační geologie a odstraňování kontaminační zátěže na konferenčních a seminárních akcích podporuje výkon MŽP jako odborného garanta většiny průzkumných a sanačních projektů hrazených z veřejných prostředků a rovněž odborného garanta MŽP iniciovaných tematických projektů VaVal.*

Výstup pro návrh koncepce: *Aktivně podporovat výměnu odborných a vědeckých poznatků z problematiky kontaminovaných míst na konferenčních a seminárních akcích v ČR i v zahraničí.*

5.3 Poskytování informací o vývoji v problematice kontaminovaných míst a informační podpora

V současné době se problematika kontaminovaných míst objevuje pouze v oficiálních informačních materiálech resortu životního prostředí, tj. ve Zprávě o životním prostředí ČR⁴⁴ a ve Statistické ročence životního prostředí ČR⁴⁵. Současně se problematika objevuje v rámci pravidelných cyklů evaluace SPŽP. ČSÚ informace o kontaminovaných místech v omezeném množství pouze přebírá, a publikuje je pouze v přehledech a číselnících environmentálních účtů a v sekci Odpady. Datové přehledy kontaminovaných míst a jejich řešení jsou aktualizovány také na datovém portálu Envirometr.cz, v dashboardu Evidence kontaminovaných míst a Sanace kontaminovaných míst.

Základním nástrojem informační podpory v tematice kontaminovaných lokalit je Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM)³ provozovaný MŽP. Pro odbornou i obecnou veřejnost jsou dalšími užitečnými zdroji např. Hydrologické ročenky ČR (ČHMÚ)⁴⁶ a aplikace Hodnocení znečištění půdy – SoilPass (VÚMOP)⁴⁷.

Zprávy o životním prostředí České republiky

Stav životního prostředí na národní úrovni je každoročně sledován na základě zákona č. 224/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí, ve znění pozdějších předpisů, a usnesení vlády č. 446 ze dne 17. srpna 1994 a usnesení vlády č. 934 ze dne 12. listopadu 2014 prostřednictvím Zprávy o životním prostředí České republiky. Zpráva hodnotí stav a vývoj životního prostředí ve všech složkách životního prostředí, vliv hospodářských sektorů na životní prostředí a dopady na lidské zdraví a ekosystémy. Jedná se o dynamicky se vyvíjející dokument, který zohledňuje dlouhodobá i aktuální témata životního prostředí.

Na základě projednávání **Zprávy o životním prostředí ČR 2013** na 7. schůzi Senátu dne 18.3.2015 byla problematika starých ekologických zátěží promítnuta počínaje Zprávou o životním prostředí ČR 2014 do jejího každoročního zpracování. Dle každoročně schvalovaného konceptu Zprávy o životním prostředí se problematika starých ekologických zátěží hodnotila jak v rámci samostatné tematické kapitoly (Staré ekologické zátěže), tak počínaje Zprávou za rok 2020 jako součást hlavních oblastí vycházející ze struktury Státní politiky životního prostředí 2030. Hodnocení starých ekologických zátěží je zde prezentováno dle počtu a druhu lokalit evidovaných v SEKM a také dle počtu lokalit evidovaných v SEKM s ukončenou sanací s výchozím vyhodnocením od roku 2010 k poslednímu roku dostupnému v době vydání aktuální Zprávy (v červenci 2026 je v přípravě Zpráva za rok 2025).

Zprávy o životním prostředí v krajích České republiky

Na Zprávy o životním prostředí ČR navazovaly pro hodnocení za rok 2014 až rok 2023 Zprávy o životním prostředí v krajích ČR. Staré ekologické zátěže, resp. kontaminovaná místa, byly, v případě dostupnosti, uváděny u každého kraje samostatně v části „Další informace k aktivitám a problémům řešeným v rámci kraje v oblasti životního prostředí“, a to zpravidla popisně a bez kvantifikace, jako součást informací o aktivitách, dotačních nástrojích či prioritních problémech. Tyto informace pro každý kraj (dle dostupnosti) zůstávají zachovány také v příloze Zprávy o životním prostředí za rok 2024 a dalších ročních poté, co bylo zpracování a vydání Zpráv o životním prostředí v krajích ČR ukončeno a krajské informace byly integrovány přímo do Zprávy o životním prostředí ČR.

Shrnutí: Problematika kontaminovaných míst se objevuje pouze v oficiálních informačních materiálech resortu MŽP (nikoliv např. MZe). Nicméně podchycena je však zejména část týkající se počtu identifikovaných kontaminovaných míst a počtu sanovaných míst. Chybějí však informace o vynaložených finančních prostředcích a vyhodnocení pokroku.

Výstup pro návrh koncepce: Bylo by vhodné nastavit pravidelné vyhodnocení vhodně nastavených ekonomických indikátorů, zejména v oblasti sanací (sanační náklady). Především by se mělo jednat o meziroční vyhodnocení vynaložených sanačních nákladů v jednotlivých kategoriích, a snižování kontaminační zátěže, a to pro celou ČR a v dekompozici jednotlivých územních celků – krajů a ORP.

Statistické ročenky životního prostředí ČR

Každoročně publikovaná Statistická ročenka životního prostředí České republiky⁴⁴ obsahuje tabelární a grafické informace o faktorech ovlivňujících životní prostředí, složkách životního prostředí a nástrojích ochrany životního prostředí. V rámci tematického celku složek životního prostředí je dlouhodobě zpracovávána kapitola Staré ekologické zátěže a také kapitola Brownfields. Tabelární a grafické znázornění kontaminovaných míst vychází z databáze SEKM a obsahuje informace o počtu evidovaných lokalit a rozmístění lokalit, rozmístění lokalit s prioritou pro sanaci a pro průzkum, počet lokalit s ukončenou sanací a také počet nápravných opatření. Datové zdroje v kapitole Brownfields vychází z průběžně aktualizované Národní databáze brownfieldů.

Shrnutí: Vzhledem k různému spektru uživatelů veřejně dostupných informací by bylo žádoucí včlenit statistické informace o počtu, ale zejména také o finančním zajištění sanací do průběžných resortních materiálů Ministerstva zemědělství, např. do Zprávy o stavu zemědělství, do zpráv Ministerstva pro místní rozvoj, Ministerstva průmyslu, rozšířit statistické přehledy ČSÚ, a především do zpráv Ministerstva financí a v ročních zprávách za dotační tituly TAČR.

Výstup pro návrh koncepce: Podpořit zveřejňování informací v relevantních sektorových zprávách a výstupech – závěrečné účty MF, vynaložené prostředky z podpořených projektů VaVal, TAČR, výstupy projektů publikovat v otevřených vědeckých rejstřících a databázích.

Systém evidence kontaminovaných míst (SEKM)³

SEKM v podobě dnešní verze SEKM3 slouží k pořizování, správě a prezentaci informací o kontaminovaných místech a ekologické újmě uložených v systému SEKM. Systém vlastněný a spravovaný MŽP je dostupný na internetové adrese www.sekm.cz. Pro každou evidovanou kontaminovanou nebo potenciálně kontaminovanou lokalitu je zaveden záznam lokality, obsahující informace minimálně v rozsahu hlavního formuláře, tzv. souhrnu lokality včetně hodnocení priorit. Záznamy jsou pořizovány a udržovány autorizovanými odborníky a jsou schvalovány administrací databáze. Systém je po registraci volně přístupný odborné i obecné veřejnosti minimálně v rozsahu tzv. souhrnné zprávy a rubrik náhledu záznamu. Po postupném naplňování od 90. let 20. století byla databáze doplněna několika pasportizačními a inventarizačními projekty (viz kap. 4.4 výše) na stav cca 10 200 evidovaných lokalit s vyhodnocenou prioritou. Přestože záznamy o kontaminovaných lokalitách a vyhledávání a přístupnost informací o nich jsou stále na dobré úrovni, pro budoucí používání databáze v souvislosti s připravovanými legislativními a metodickými nástroji a pro naplňování podpory aktivního managementu snižování kontaminační zátěže a koncepčního plánování finančních zdrojů pro průzkumy, hodnocení a sanace kontaminovaných lokalit je nezbytné informační systém a databázi modernizovat a doplnit minimálně o tzv. ekonomický modul. Ten by měl umožnit vyhodnocením např. evidovaných nákladů na jednotlivé druhy prací modelovat typické náklady akcí a vytvářet prognózy alokací a čerpání finančních zdrojů.

Hydrologické ročenky ČR

Hydrologické ročenky České republiky⁴⁶ vydávané Českým hydrometeorologickým ústavem (ČHMÚ) přinášejí souhrnné hodnocení množství a jakosti povrchových i podzemních vod a to i v podobě interaktivních ročenek. Tyto dokumenty mapují vodní stavy, průtoky, teploty vody a další hydrologické jevy na území ČR. Pro hodnocení hydrologických a hydrogeologických poměrů na kontaminovaných a potenciálně kontaminovaných lokalitách je jedním ze základních vstupů pro posuzování rizik kontaminací znalost historické i současné hydrologické situace. Tuto znalost poskytují právě data ročenek vycházející z výsledků monitoringu množství a jakosti povrchových a podzemních vod.

Aplikace Hodnocení znečištění půdy (Soil Pollution Assessment – SoilPass)

Webová aplikace SoilPass⁴⁷ Výzkumného ústavu monitoringu a ochrany půdy (VÚMOP) je určena pro hodnocení kontaminace půd. Poskytuje ucelený systém informací o obsazích rizikových látek v zemědělské půdě jako podklad pro přiměřenou ochranu zemědělské půdy. Systém zahrnuje zdařilou interaktivní mapovou aplikaci, která slouží k identifikaci oblastí se zvýšenými obsahy i oblastí nezatížených či oblastí s deficitem biogenních stopových prvků. Obsahuje také informace o aktuálních změnách, regulacích, nových poznatcích výzkumu či metodické návody nejen k použití aplikace, ale obecně k hodnocení hygienického stavu půdy. Součástí aplikace jsou resortní data MŽP – vybrané záznamy litogeochemické databáze, data z leteckého geofyzikálního průzkumu a záznamy z databáze Inventarizace úložných míst těžebních odpadů ČR. Pro problematiku kontaminovaných lokalit a jejich sanací je aplikace užitečná prezentací rozsáhlého souboru podkladových map a leteckých snímků na jednom místě a možností interpretovat na konkrétní lokalitě geochemické pozadí pro jednotlivé rizikové prvky.

Shrnutí: Informační podpora a přístupnost informací pro odbornou i obecnou veřejnost (vč. zajištění tzv. otevřených dat) jsou mezi hlavními atributy modernizovaných informačních systémů. Zároveň je v zájmu uživatelské přívětivosti vhodné rozšiřovat propojení s relevantními systémy a databázemi. Mezi užitečnými informačními zdroji propojených do budoucí podoby systému SEKM by neměly chybět např. Hydrologické ročenky, aplikace SoilPass, z dalších např. databáze archivu zpráv a posudků ČGS ASGI⁴⁸ vč. aplikace Vrtná prozkoumanost atd.

Výstup pro návrh koncepce: Podpořit a prosadit modernizaci informačního systému registrace / evidence kontaminovaných míst s propojováním na relevantní podpůrné datové a informační zdroje a nástroje využívající AI.

5.4 Spolupráce s expertní a podnikatelskou sférou v tematice kontaminovaných míst

V problematice sanační geologie a sanací kontaminovaných lokalit působí v ČR několik desítek společností, ať specializovaných na sanační problematiku, nebo s přesahem do hydrogeologických, geologických, inženýrsko-geologických, stavebních, rekultivačních aktivit nebo působením v odpadovém hospodářství. Odbornou způsobilost s oprávněním vydaným podle zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, jen pro obory sanační geologie a hydrogeologie má na 700 odborníků. Komunikace mezi státní správou a odbornou a podnikatelskou veřejností probíhala donedávna pouze formou diskusí a konzultací v rámci konferenčních akcí.

Od založení Asociace sanačních společností, z.s. (ASS)⁴⁹, člena Hospodářské komory České republiky, v listopadu 2019 je k dispozici platforma pro odborný dialog mezi státní správou a privátními poskytovateli odborných a sanačních služeb a prací. ASS je samosprávná, nevládní, nezávislá, stavovská a dobrovolná organizace zastupující odborné zájmy právnických a fyzických osob z České republiky, které se zabývají realizací sanací ekologických škod. ASS má t.č. 16 členů, z toho 15 právnických osob a jednu fyzickou osobu.

Shrnutí: V problematice sanační geologie a sanací kontaminovaných lokalit od založení Asociace sanačních společností v roce 2019 je možno vést odborný dialog mezi státní správou a privátními poskytovateli odborných a sanačních služeb a prací, v zájmu rozvoje a optimalizace metod, nabídky a poptávky a zvyšování kvality průzkumných, sanačních a vyhodnocovacích prací.

Výstup pro návrh koncepce: Podporovat formy a příležitosti k rozvoji dialogu s dodavateli sanačních prací a poskytovateli konzultačních služeb v zájmu rozvoje průzkumných a sanačních metod a zvyšování kvality prací.

6. Výzvy

Institucionální a legislativní roztržičnost

Problematika kontaminovaných míst není zastřešena jednotným koncepčním dokumentem. Tato tematika není nikde pojata komplexním způsobem a pokud se v dokumentech vyskytuje, tak roztržičně napříč několika strategiemi a legislativními materiály, a navíc napříč několika resorty. V aktuálním nastavení tak není k dispozici jasná hierarchie cílů, nejsou vhodně nastaveny nástroje a opatření k řešení problematiky a nastavena jejich evaluace. V důsledku roztržičnosti je tak možné identifikovat nejasné kompetence zodpovědnosti a případné vymahatelnosti odpovědnosti, což se prolíná do slabé vazby mezi plánováním, financováním a realizací monitoringu a sanací.

Nedostatek finančních zdrojů a ukončení dotačních titulů

Klíčovou bariérou řešení kontaminovaných míst je nedostatek finančních prostředků. Z důvodu vyčerpání státních garancí hrozí nedokončení sanací. Od roku 2024 bylo rovněž přerušeno financování sanací škod po Sovětské armádě ze státního rozpočtu, ačkoliv práce na řadě lokalit nejsou dokončeny či ani nezačaly. Současné není podchycena evidence výdajů jednotlivých zainteresovaných subjektů

Metodický rámec

Jednou z dlouhodobých výzev oblasti je také postupně zastarávající soubor metodických dokumentů, kdy průměrný rok vydání stávajících pokynů a příruček je rok 2010. Jejich aktuální podoba nereflexuje v plné míře aktuální vědecko-technické poznatky a potenciál nových technologií, včetně např. i přírodě blízkých řešení.

Datové a informační výzvy

V rámci sběru a hodnocení situace jsou k dispozici informace o počtech lokalit a počtech nápravných opatření. Chybí celkové ekonomické ukazatele a indikátory a také ukazatele pro hodnocení efektivity vynakládaných prostředků, které by se opíraly o jednotnou metodiku vykazování a umožňovaly dlouhodobé srovnání mezi roky a v delším časovém horizontu. Databáze SEKM obsahuje ekonomické údaje pouze u zlomku lokalit, přičemž tato data nemají dostatečnou reprezentativnost pro projekce budoucích nákladů a chybí v nich systematická archivace předsanačních priorit.

7. Příležitosti

Transpozice SML

Transpozice evropské směrnice SML a s ní související vznik dvou nových legislativních materiálů a jednoho koncepčního dokumentu představuje významnou příležitost pro systémové sjednocení problematiky kontaminovaných míst. Tento proces by měl přispět k rozvoji datových nástrojů, k nastavení systematické evaluace, k podpoře inovativních sanačních technologií a k propojení sanací kontaminovaných míst s regenerací brownfieldů a principy cirkulární ekonomiky. Celkově lze očekávat zvýšení transparentnosti, zlepšení řízení této oblasti a vyšší efektivitu při optimalizaci nákladů.

Aktualizace / modernizace databáze kontaminovaných míst

Požadavky směrnice SML vytvářejí předpoklad pro transformaci stávajícího systému SEKM3 do modernizované podoby, která bude lépe integrovat ekonomické ukazatele a pokročilé metody vyhodnocování dat. Nový systém by měl umožnit detailnější analytické přístupy, včetně pokročilého filtrování, např. podle typu činností nebo charakteru zátěže, provedené sanace atd. a tím podpořit informované rozhodování.

Budování kapacit a sdílení znalostí

Dlouhodobá odborná participace odborníků v mezinárodních a národních platformách a výměna a sdílení znalostí a informací na odborných konferencích a workshopech poskytuje veřejné správě vhled a zpětnou vazbu dobré praxe a poskytuje příležitost pro optimalizaci aktualizovaných metodických postupů a podkladový materiál pro přípravu plánovaných strategických a legislativních procesů. Založení expertní platformy ASS poskytuje navíc veřejné správě partnera pro odborný dialog a další budování znalostní základny a odborných kapacit.

Nové typy informačních výstupů

Technologický rozvoj umožňuje vytváření nových typů informačních výstupů, které představují příležitost jak pro rozvoj informovaného rozhodování založeného na ověřených podkladech, tak pro efektivnější informování odborné i široké veřejnosti. Pro odbornou veřejnost lze připravovat tematicky zaměřené zprávy, např. v oblasti sanačních technologií, ekonomické efektivity a nákladovosti, a stručné „policy briefs“ využitelné zejména při komunikaci se stakeholdery. Široké veřejnosti by měly být zpřístupněny vědecky podložené informace, a to formou popularizačních materiálů založených na přehledných infografikách, příkladech dobré praxe z regionů a interaktivních mapových aplikacích vycházejících z databáze SEKM. Srozumitelné vysvětlení možných zdravotních rizik a významu sanací může zároveň přispět ke snížení výskytu NIMBY efektu.

Podpora cirkulární ekonomiky

Problematika kontaminovaných míst v návaznosti na aktualizovanou Politiku druhotných surovin ČR představuje významnou příležitost pro posílení principů cirkulární ekonomiky. V rámci rozvoje inovativních dekontaminačních technologií a systematického sdílení dobré praxe při sanacích a rekultivacích vznikají materiálové toky (např. dekontaminované zeminy či stavební materiály), které mohou být za splnění stanovených podmínek opětovně využity. Rozvoj legislativního a metodického rámce umožňujícího jejich bezpečné využívání jako vedlejších produktů namísto odpadu může přispět ke snížení environmentálních dopadů, omezení skládkování, zvýšení surovinové soběstačnosti a současně může přispět i ke snížení celkových nákladů na sanace.

8. Závěr

Problematika odstraňování starých ekologických zátěží, resp. řešení kontaminovaných míst není řízena centrálně podle jednotné legislativy a je v gescích příslušných resortů. MŽP působí jako odborný garant procesu odstraňování starých ekologických zátěží, které jsou financovány prostřednictvím mechanismu tzv. Ekologických smluv, OPŽP a NPŽP. Zároveň spolupracuje s gestory ostatních dotačních titulů, např. na regeneracích brownfields, ostatních resortů. Přímou v kompetenci MŽP, resp. odboru environmentálních rizik a ekologických škod je odstraňování starých ekologických zátěží vzniklých pobytovou armádou. Významnou pomocí pro krajskou i místní správu je v tomto směru Operační program Životní prostředí (OPŽP) a dále i Národní program životního prostředí (NPŽP). Problematika starých ekologických zátěží je ukotvena především v environmentálních a regionálních politikách, zatímco v ostatních sektorech zůstává spíše okrajová. Stejně tak i finanční podpora řešení SEZ trpí roztržitostí, nedostatečnou koordinací, omezenou transparentností dat a nízkou efektivitou implementace.

Klíčovou výzvou je lepší integrace napříč sektory, posílení implementačních nástrojů a stabilní financování, zpřesnění evidencí nákladů a posílení synergických vazeb mezi jednotlivými zdroji i aktéry a také důsledné propojení sanací s dalším využitím území a principy udržitelného rozvoje.

Seznam vybraných zkratk

ČGS	Česká geologická služba
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
EIONET	European Environment Information and Observation Network (Evropská informační a pozorovací síť)
EkoAS	Ekonomické aspekty sanace kontaminovaných míst a brownfieldů z pohledu veřejné správy
IPPC	Integrated Pollution Prevention and Control (Integrovaná prevence a omezování znečištění)
KM	kontaminované místo
NO	nápravné opatření
ORP	obec s rozšířenou působností
OZO	osoba s osvědčením odborné způsobilosti (odborně způsobilá osoba)
NIKM	národní inventarizace kontaminovaných míst
NIMBY	Not In My Back Yard
NIP	Národní implementační plán
NPŽP	Národní program Životní prostředí
POH	Plán odpadového hospodářství
POP / POPs	perzistentní organické polutanty / látky
PPŽ1 / PPŽ2	program Prostředí pro život 1 / Prostředí pro život 2
SA	Sovětská armáda
SC	specifický cíl
SEKM	Systém evidence kontaminovaných míst
SESEZ	Systém evidence ekologických zátěží
SEZ	staré ekologické zátěže
SML	Soil Monitoring Law (právní rámec pro monitorování půdy), směrnice EU
SPŽP	Státní politika životního prostředí
ST	sanační technika
UNEP	Program OSN pro životní prostředí
ÚAP	územně analytické podklady
VaVal	výzkum, vývoj a inovace
VÚMOP	Výzkumný ústav monitoringu a ochrany půdy

Poděkování

Příspěvek byl vypracován v projektu SS07010039 Ekonomické aspekty sanace kontaminovaných míst a brownfieldů z pohledu veřejné správy (EkoAS) financovaného se státní podporou Technologické agentury ČR a Ministerstva životního prostředí ČR v rámci Programu Prostředí pro život.

Zdroje a literatura

1. Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2025/2360 o monitorování a odolnosti půdy. 2025. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=OJ:L_2025023602
2. Ministerstvo životního prostředí: Státní politika životního prostředí ČR 2030 s výhledem do roku 2050. MŽP ČR, Praha, 2021, 1 – 190. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2024-07/OPZPUR-statni_politika_zp_2030_s_vyhledem_2050-20220615.pdf
3. SEKM – Systém evidence kontaminovaných míst. MŽP. Dostupné z: <https://www.sekm.cz/portal/>
4. Ministerstvo průmyslu a obchodu: Národní strategie regenerací brownfieldů 2019–2024. MPO, Praha, 2019. 1 – 113. Dostupné z: <https://brownfieldy.gov.cz/app/uploads/2023/08/nsrb-2019-2024-20190708.pdf>
5. Ministerstvo životního prostředí: Plán odpadového hospodářství ČR 2025 – 2035. MŽP, Praha, 2025. 1 – 468. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2025-08/OCEO-POH_CR_2025_2035_Final-23072025_0.pdf

6. CENIA: Monitoring nových a revize stávajících kontaminovaných lokalit k zavedení a aktualizaci záznamů Systému evidence kontaminovaných míst (MoniKM, 2025–2027). Projekt SPŽP, Praha, 2025. Dostupné z: <https://cenia.gov.cz/projekty/aktualni-projekty/monikm/>
7. Zákon č. 62/1988 Sb. o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, Sbírka zákonů 1988, částka 10/1988.
8. Zákon č. 283/2021 Sb., stavební zákon. Sbírka zákonů 2021, částka 124/2021. Dostupné z: <https://e-sbirka.gov.cz/sb/2021/283?zalozka=text>
9. Zákon č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů. Sbírka zákonů 2008, částka 53/2008.
10. Ministerstvo životního prostředí: Stockholmská úmluva o perzistentních organických polutantech. 2001. Dostupné z: <https://mzp.gov.cz/cz/zahranicni-vztahy/mezinarodni-organizace/stockholmska-umluva-o-persistentnich-organickych>
11. Ministerstvo životního prostředí: Minamatská úmluva o rtuti. 2017. Dostupné z: <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/rizika-pro-zivotni-prostredi/minamatska-umluva-o-rtuti>
12. Ministerstvo životního prostředí: Metodiky pro řešení kontaminovaných míst. Praha. Dostupné z: <https://mzp.gov.cz/cz/agenda/rizika-pro-zivotni-prostredi/kontaminovana-mista/metodiky>
13. KOM(2006) 231: Sdělení Komise ze dne 22. září 2006 Tematická strategie pro ochranu půdy. [SEC(2006)620] [SEC(2006)1165]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/thematic-strategy-for-soil-protection.html>
14. KOM/2006/232/FINAL: Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. září 2006 o zřízení rámce pro ochranu půdy a o změně směrnice 2004/35/ES. 2006/0086 COD. CELEX number: 52006PC0232. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52006PC0232&qid=1782291715505>
15. Česká informační agentura životního prostředí (CENIA): Národní inventarizace kontaminovaných míst - II. etapa – NIKM 2. 2018-2021. Praha. Dostupné z: <https://cenia.gov.cz/projekty/ukoncene-projekty/nikm-2/>
16. Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2007/2/ES ze dne 14. března 2007 o zřízení Infrastruktury pro prostorové informace v Evropském společenství (INSPIRE). Úř. věst. L 108. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex:32007L0002>
17. Strategie EU pro půdu do roku 2030 – Využití přínosů zdravé půdy pro lidi, potraviny, přírodu a klima. Dostupné z: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202502360
18. Berka J.: Směrnice Evropského parlamentu a Rady o monitorování a odolnosti půdy. Sborník konference Sanační technologie XXVIII, Uherské Hradiště. Vodní zdroje Ekomonitor, 2026, 9 – 12.
19. Eionet: Evropská informační a pozorovací síť pro životní prostředí. Dostupné z: <https://www.eionet.europa.eu/>
20. EEA (2026 in prep). Progress in the management of contaminated sites (LSI003), Indicator specification, 2026, 1 – 19. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/en/analysis/indicators/progress-in-the-management-of>
21. IMPEL: Síť Evropské unie pro implementaci a prosazování práva životního prostředí. Dostupné z: <https://www.impel.eu/>
22. COMMON FORUM: Společné fórum o kontaminované půdě v Evropě. Dostupné z: <https://www.commonforum.eu/>
23. JRC: Společné výzkumné středisko. Dostupné z: https://esdac.jrc.ec.europa.eu/public_path/shared_folder/doc_pub/EUR29124.pdf
24. NICOLE: Forum on industrial sustainable land management. Dostupné z: <https://nicole.org/>
25. Ministerstvo životního prostředí, 2025: Závěrečná zpráva projektu: Promoting green recovery and reconstruction in Ukraine through science-policy interface and public participation: Kakhovka Reservoir Sediments Assessment. Dostupné z: <https://mzp.gov.cz/system/files/2025-08/Report%20projektu.pdf>

26. CABERNET: The Concerted Action on Brownfield and Economic Regeneration Network. Dostupné z: www.cabernet.org.uk
27. CARACAS: Concerted Action on Risk Assessment for contaminated Sites in the European Union. Dostupné z <https://www.commonforum.eu/about-commonforum/history/caracas>
28. CLARINET: The Contaminated Land Rehabilitation Network For Environmental Technologies in Europe. Dostupné z: <https://www.commonforum.eu/about-commonforum/history/clarinet-contaminated-land-rehabilitation-network-for-environmental-technologies#c36283>
29. Zákon č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku České republiky a o působnosti Ministerstva financí při privatizaci majetku České republiky. Sbírka zákonů 2005, částka 65x/2005.
30. MF ČR: Ekologické závazky státu. Informace Ministerstva financí o ekologických závazcích státu, 2026. Dostupné z: <https://mf.gov.cz/cs/rozpocetova-politika/podpora-z-narodnich-zdroju/ekologicke-zavazky-statu/spolecnost-s-ekologickou-smlouvou/spolecnosti-s-nimiz-ma-mf-uzavrenou-smlouvu-na-ods-62828>
31. MF ČR: Směrnice MF a MŽP pro přípravu a realizaci zakázek řešících ekologické závazky vzniklé při privatizaci - č.4/2017. Praha, 1 – 22. Dostupné z: https://mzp.gov.cz/system/files/2024-09/OERES-Smernice_MFaMZPc4_2017-20170504.pdf
32. NKÚ: Souhrnná zpráva z kontrol NKÚ v oblasti životního prostředí, 2025. Dostupné z: <https://www.nku.cz/cz/publikace-a-dokumenty/ostatni-publikace/souhrnna-zprava-z-kontrol-nku-v-oblasti-zivotniho-prostredi-id14724/>; <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/ochrana-zivotniho-prostredi-cesko-dava-vic-penez-nez-vetsina-evropy-vysledky-ale-v-rade-oblasti-zaostavaji-id14723/>
33. Suchánek Z., Kopecká I., Píro M.: Inovativní sanační metody v ČR v období 2014–2026 v datech STARFOS a konferencí k sanačním technologiím. Sborník konference Sanační technologie XXVIII, Uherské Hradiště. Vodní zdroje Ekomonitor, 2026, 66 – 76. Dostupné z: <https://seminare.ekomonitor.cz/skoleni/sanacni-technologie-xxviii-1764240318>
34. Cajthaml T., Innemanová P., Kopecká I., Kubal M., Suchánek Z., Šereš M.: WP 2.B Kontaminace horninového prostředí. Souhrnná výzkumná zpráva 2.B.4.1. Interní publikace projektu, Centrum environmentálního výzkumu – Odpadové a oběhové hospodářství a environmentální bezpečnost (CEVOOH), Projekt TAČR SS02030008, Praha, 2023, 1 – 41. Dostupné z: <https://cevooh.cz/wp-content/uploads/2024/02/V96.pdf>
35. Suchánek Z., Kubal M., Cajthaml T., Kopecká I.: Analýza používání sanačních technik jako nápravných opatření na kontaminovaných místech v České republice. Waste Forum 2/2024: 151 – 174.
36. Suchánek Z.: Terminologie sanačních technik a technologií. Sborník konference Sanační technologie XXVI, Uherské Hradiště. Vodní zdroje Ekomonitor, 2024, 16 – 22.
37. Suchánek Z., Kopecká I., Boráros M.: Klasifikace sanačních metod jako základ pro číselník metod v SEKM. Sborník konference Sanační technologie XXVII, Uherské Hradiště. Vodní zdroje Ekomonitor, 2025, 58 – 63.
38. Kopecká I., Boráros M., Suchánek Z.: Rejstřík sanačních metod – od metodiky přípravy k redakci glosáře. Sborník konference Sanační technologie XXVII, Uherské Hradiště. Vodní zdroje Ekomonitor, 2025, 99 – 102.
39. Suchánek Z.: Některé aspekty zakázek v oborech sanační geologie hrazených z veřejných prostředků v letech 2015-2022. Sborník konference Sanační technologie XXV, 2023, Přerov. Vodní zdroje Ekomonitor, 18 – 26.
40. Suchánek Z.: Zakázky supervizí sanačních a rekultivačních projektů. WASTE FORUM, Praha, 2/2023: 120 – 146.
41. Ekonomické aspekty sanace kontaminovaných míst a brownfieldů z pohledu veřejné správy (EkoAS). Projekt TAČR SS07010039, Program Prostředí pro život, 2024 – 2026. Dostupné z: <https://cenia.gov.cz/projekty/aktualni-projekty/ekoas/>
42. Kodymová J., Vaněk M., Nečas J.: Návrh metodiky ohodnocení nákladů a přínosů dekontaminace znečištěných lokalit. Sanační technologie XXVII, 2025, 64 – 68.

43. Kodymová K., Vaněk M., Suchánek Z.: Ekonomické souvislosti sanací kontaminovaných míst. Odpadové fórum, CEMC, Praha 2026/4: 18 – 19. Dostupné z: <https://www.odpadoveforum.cz>
44. Ministerstvo životního prostředí: Zpráva o životním prostředí České republiky 2023. MŽP, Praha, 1 - 149. Dostupné z: <https://mzp.gov.cz/cz/kontakty-pro-media/publikace/zprava-o-zivotnim-prostredi-ceske-republiky-2023>
45. Ministerstvo životního prostředí: Statistická ročenka životního prostředí České republiky 2023. MŽP, Praha, 1-559. Dostupné z: <https://mzp.gov.cz/cz/kontakty-pro-media/publikace/statisticka-rocenka-zivotniho-prostredi-ceske-republiky-2023>
46. Český hydrometeorologický ústav: Hydrologické ročenky ČR. Dostupné z: <https://www.chmi.cz/o-chmu/publikace-a-vzdelavani/zpravy-a-datove-prehledy/hydrologicka-rocenka>
47. Výzkumný ústavu monitoringu a ochrany půdy: Hodnocení znečištění půdy – SoilPass. Dostupné z: <https://soilpass.vumop.cz/?core=account>
48. Česká geologická služba: Databáze archivu zpráv a posudků – ASGI. Dostupné z: <https://app.geology.cz/asgi/>
49. Asociace sanačních společností, z.s. (AS). Dostupné z: <https://www.a-sanace.cz/>

Evaluation of state policy in the field of contamination load

Zdeněk SUCHÁNEK, Tereza KOCHOVÁ, Jan PRÁŠEK, Jiří VALTA

Czech Environmental Information Agency, Moskevská 63, 101 00 Prague 10, Czech Republic, e-mail: zdenek.suchanek@cenia.gov.cz

Summary

The article deals with a comprehensive assessment of the state policy in the field of contaminated sites and old ecological burdens in the Czech Republic in the period 2004–2026. Based on the analysis of strategic, legislative and methodological documents, financing and available data, the authors conclude that this area is not governed by a single conceptual framework. The issue is scattered across various policies, which leads to unclear setting of objectives and instruments and therefore to insufficient coordination and weaker links between planning, financing and implementation of measures. Only a small number of strategic documents address contaminated sites systematically and the legislative framework lacks an overarching legal regulation. Methodological support for the issue exists, but a significant part of it is outdated.

The core of the article to the analysis of policy implementation tools, in particular financing, methodological management and data recording. Financing of remediation is based on multiple sources (especially ecological contracts, European funds and public budgets), but the system is institutionally fragmented and faces a long-term shortage of funds. The pace of removing old ecological burdens is insufficient and does not guarantee the completion of remediation even in the medium term. The database (SEKM) provides an overview of the number of sites and their condition, but it lacks high-quality economic data and limits the possibilities for strategic planning and effectiveness assessment.

The article also places Czech policy in the European context, where the new EU Directive on Soil Monitoring and Resilience (SML) plays a key role. It introduces a unified framework for the registration, assessment and management of contaminated sites and represents a fundamental impetus for future development in the Czech Republic, including the preparation of new legislation and conceptual documents.

Keywords: *environmental policy, contamination burden, old ecological burdens, remediation methods, contaminated sites, financing of remediation projects, corrective measures*